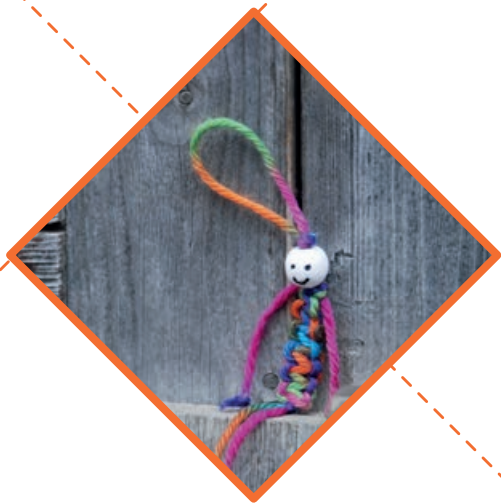

Kati Aalto
Joanna Airiskallio

vigurišända kakš kodumaad

vigurišäntin
kakši kotimaata

Vigurivända kaks kodumaad

Viguriväntin kaksi kotimaata

Vigurivända seiklus Turus

Viguriväntin seikkailu Turussa

Autorid / Kirjoittajat:

Osa I: Vigurivända lugu, Viguriväntin tarina

Kati Aalto ja Joanna Airiskallio

Tölge / Käännös: Mari Jurtom

Osa II: Artiklid, Artikkelit

Johanna Reiman

Anneli Tamme

Heli Virjonen

Pille Murrik ja Kristel Mänd

Kaisa Jokela

Tölge / Käännös: Mari Jurtom, Pamela Laan, Kirsi Äyräs

Toimetus / Toimitus: Kirsi Äyräs, Kaisa Jokela, Mari Jurtom,

Lennart Komp, Kristel Mänd

Vigurivända tegelaskuju / Viguriväntin hahmo: © Ülle Priks

Joonistused / Piirrokset: Marje Õunapuu

Fotod / Valokuvat: Kati Aalto, Melidana Reek

Küljendus / Taitto: Laura Koskinen

Täname / Kiitokset:

Diana Hirv, Marcus Hirv, Eva Finch, Outi Kivinen, Terttu Parkkinen,

Keijo Virtanen, Reino Lemmetyinen, Armas Lahoniitty, Riho Reinthal,

Emilia Reinthal, Sirje Semm, Duha Elsayed, Anu Grünfeldt, Merje Sisask,

Urmas Sisask

#Vigurivänt

ISBN 978-952-93-8405-1 (sid.)

ISBN 978-952-93-8406-8 (rengaskirja)

ISBN 978-952-93-8407-5 (PDF)

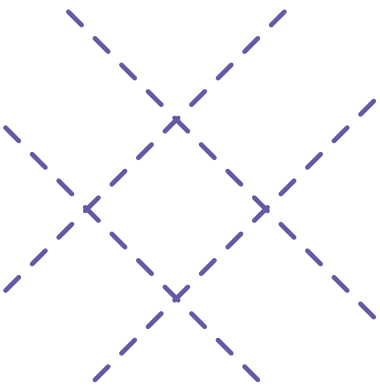
Trükitud / Painopaikka: Lightpress Oy, Kaarina 2017

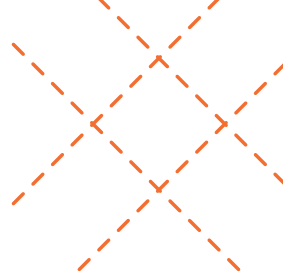
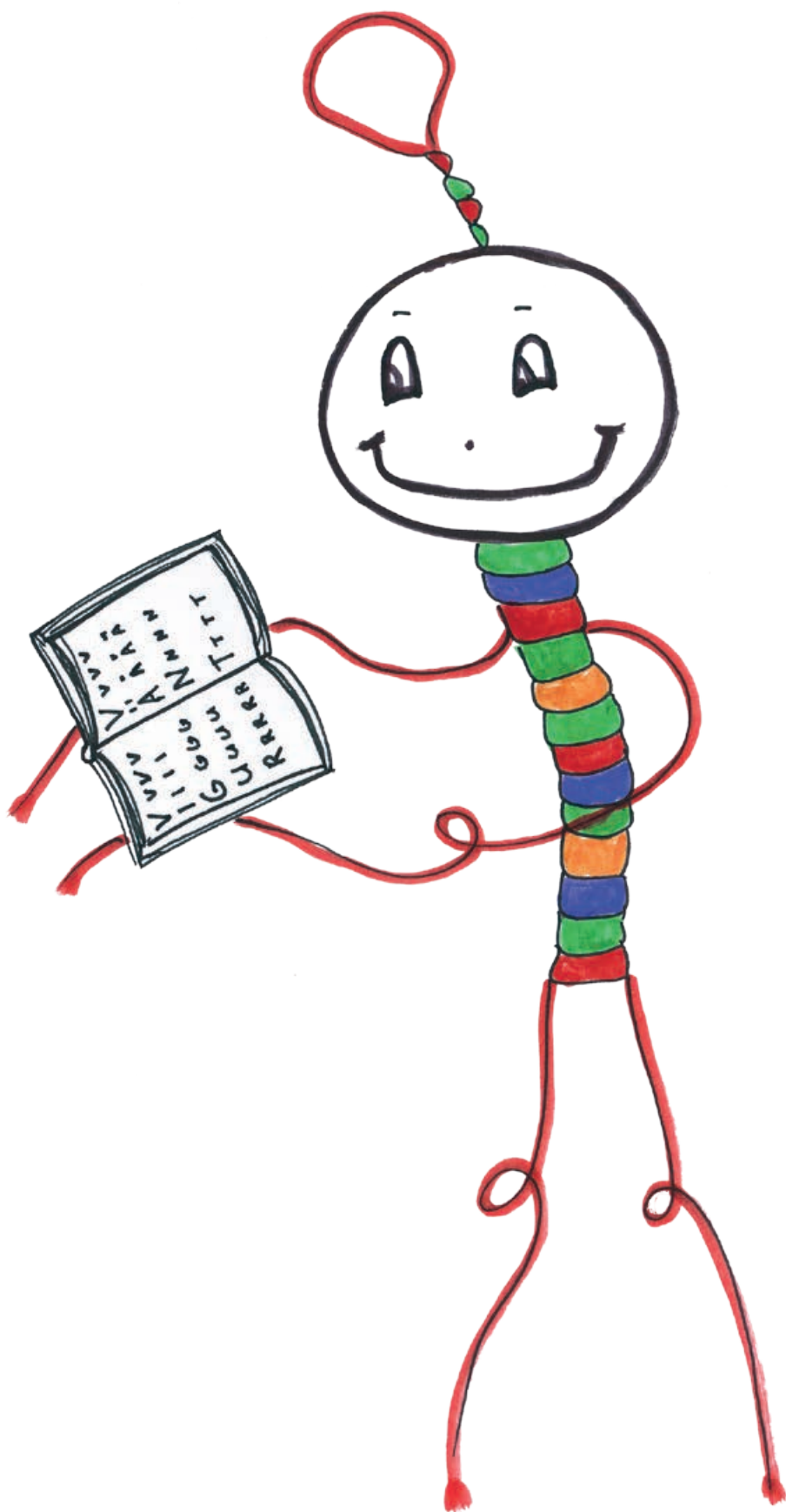
Kuidas Vigurivänt endale nime sai?

Lõngakerast puges välja üks nõtke ja reibas tegelane. Vanaema vaatas ja imetles tema tembutamist ning ütles siis: “Küll sa oskad alles uhkeid tempe teha! Mida sa seal vigurdad? Oled alles Vigurivänt!” Ja nii sai Vigurivänt endale nime.

Miten Viguriväntti sai nimensä?

Lankakerästä ilmestyi notkea ja liikkuvainen kaveri. Mummo katseli ja ihaili sen menoa, ja mietiskeli ääneen: Osaatpa tehdä hienoja temppuja. Mitä sinä siinä vikuroit ja viguroit, taidat ollakin oikea vikurivarsa tai... Viguriväntti! Ja niin Viguriväntti sai nimen.

Project REGI

Estonian word “regi” means sleigh in English. We use this Nordic means of transport as a symbol of fast growing migration from Estonia to Finland.

Project REGI reacts to growing migration by strengthening social inclusion of Estonian migrant families in Finland and in Estonia. We want to build stronger communities on both sides of the Finnish Bay, raise awareness and give our contribution in tackling new social challenges.

REGI-project is financed by the European Regional Development Fund through the Interreg Central Baltic Programme 2014-2020. Project partners are Turku University of Applied Sciences, Tallinn University Rakvere College, Estonia-centre in Turku (Varsinais-Suomen Viro-keskus ry) and Baltic Region Healthy Cities Association.

Sünnilugu
syntytarina

8

Lugu
Tarina

10

Ülesanded
Tehtäviä

34

Viguriõändä tegemissjuhix
Tee itse oma viguriõäntti!

40

Vanematele
vanhemmille

43

Artiklid
Artikkelit

45

SÜNNILUGU SYNTYTARINA

on alles
vigurivänt!

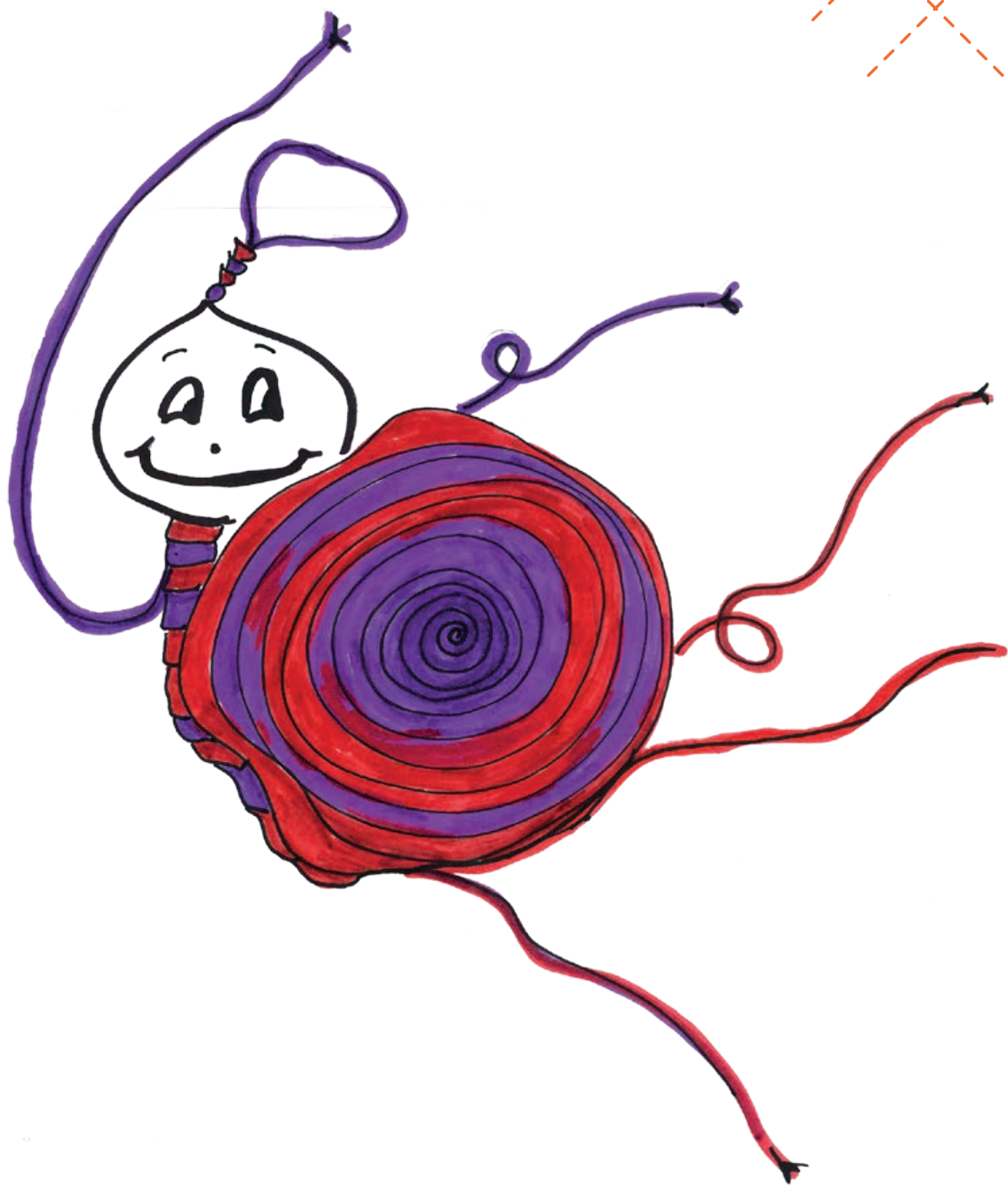
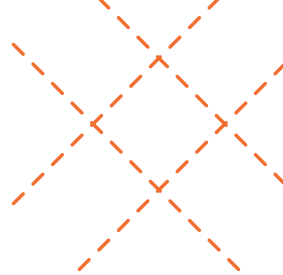
Vahel juhtub imetabaseid asju. Kõigepealt oli lihtsalt lõngakera, mis lebas Eestis vanaema lõngakorvis, aga ühel päeval hakkas see oma elu elama. Vanaema võttis lõngakera kätte ja lõngaotsad hakkasid minema risti-rästi, üles ja alla, kuni lõpuks keerduisid üksteise ümber. Vaat kus! Üsna varsti sündis lõngakerast nõtkes väike tegelane, kellel olid pikad käed ja pikad jalad. Ta sirutas oma jäsemeid ja tegi juba õige pea kukerpalle. “On alles Vigurivänt,” mõtles vanaema.

Välillä tapahtuu ihmeellisiä asioita. Ensin oli pelkkä lankakerä, joka asui Virossa mummon lankakopassa. Eräänä päivänä se alkoi elää omaa elämäänsä. Mummo otti lankakerän käteensä ja langanpätkät alkoivat mennä ristiin rastiin, ylös ja alas sekä lopulta ne kietoutuivat toisiinsa. Kas, pian lankakerästä syntyi notkea pieni hahmo, jolla oli pitkät kädet ja jalat. Se oikoi raajojaan ja heitti pian jo kuperkeikkoja. Se onkin oikea Viguriväntti, ajatteli mummo.

se onkin oikea
viguriväntti!

Lugu Tarina

Nii hea, et nüüd on
nädalavahetus ja pole
vaja lasteaeda minna!

Vigurivänt ärkas ja haigutas mõnuga. “Nii hea, et nüüd on nädalavahetus ja pole vaja lasteaeda minna,” mõtles ta. Vigurivänt oli unes näinud, et mängis Eestis vanaema aias. “Oh, kui saaks varsti jälle vanaema juurde Rakverre minna,” mõtles Vigurivänt.

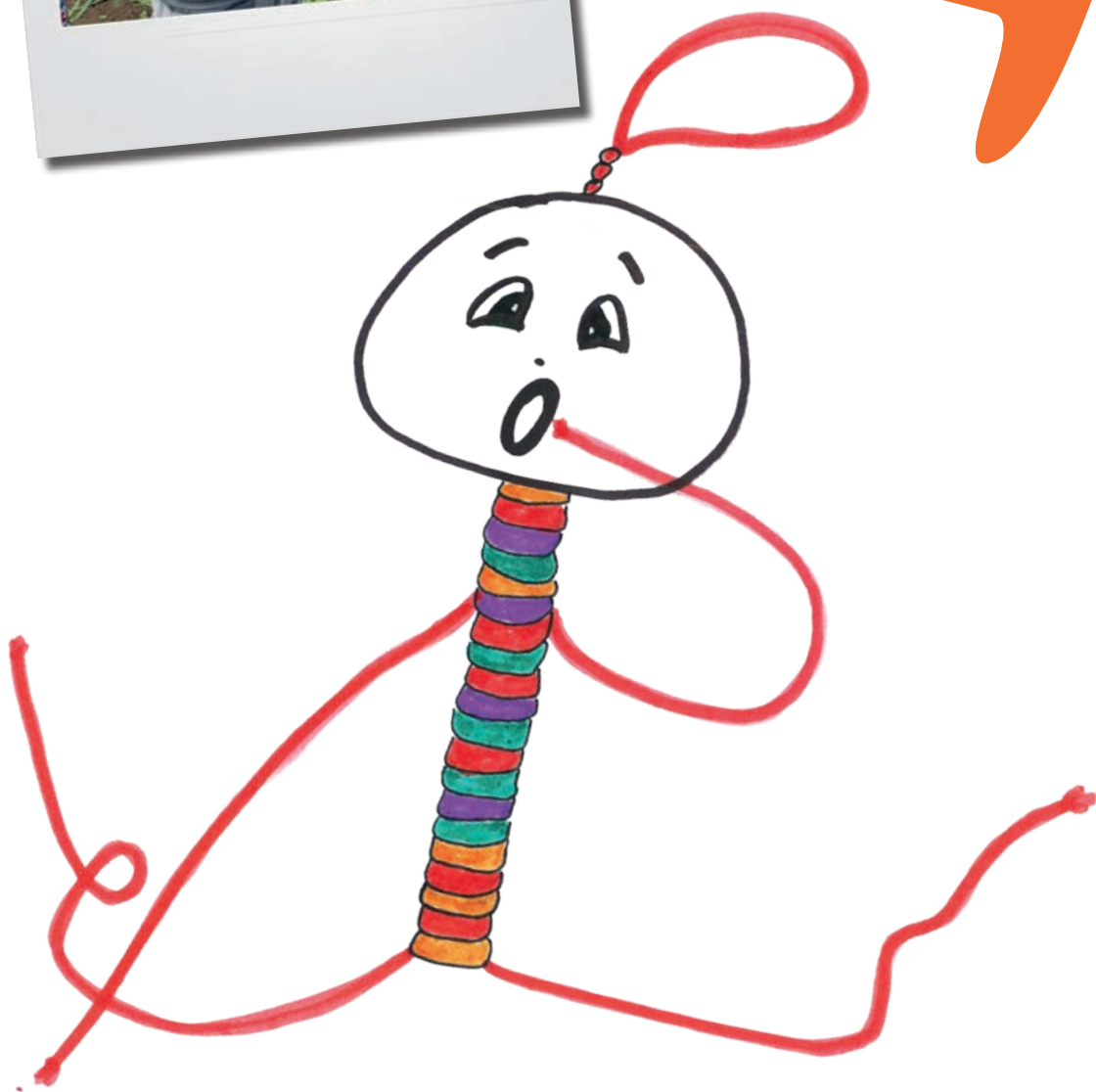
Viguriväntti heräsi ja haukotteli makeasti. Ihanaa, nyt on viikonloppu eikä tarvitse lähteä päiväkotiin, se ajatteli. Viguriväntti oli nähnyt unta, jossa se oli temppuillut mummon puutarhassa Virossa. Voi kunpa pian pääsisi taas käymään mummon luona Rakveressa, Viguriväntti ajatteli.

Ihanaa, nyt on viikon-
loppu eikä tarvitse
lähteä päiväkotiin!

vigurivänt oli unes
näinud, et mängis eestis
vanaema alas.

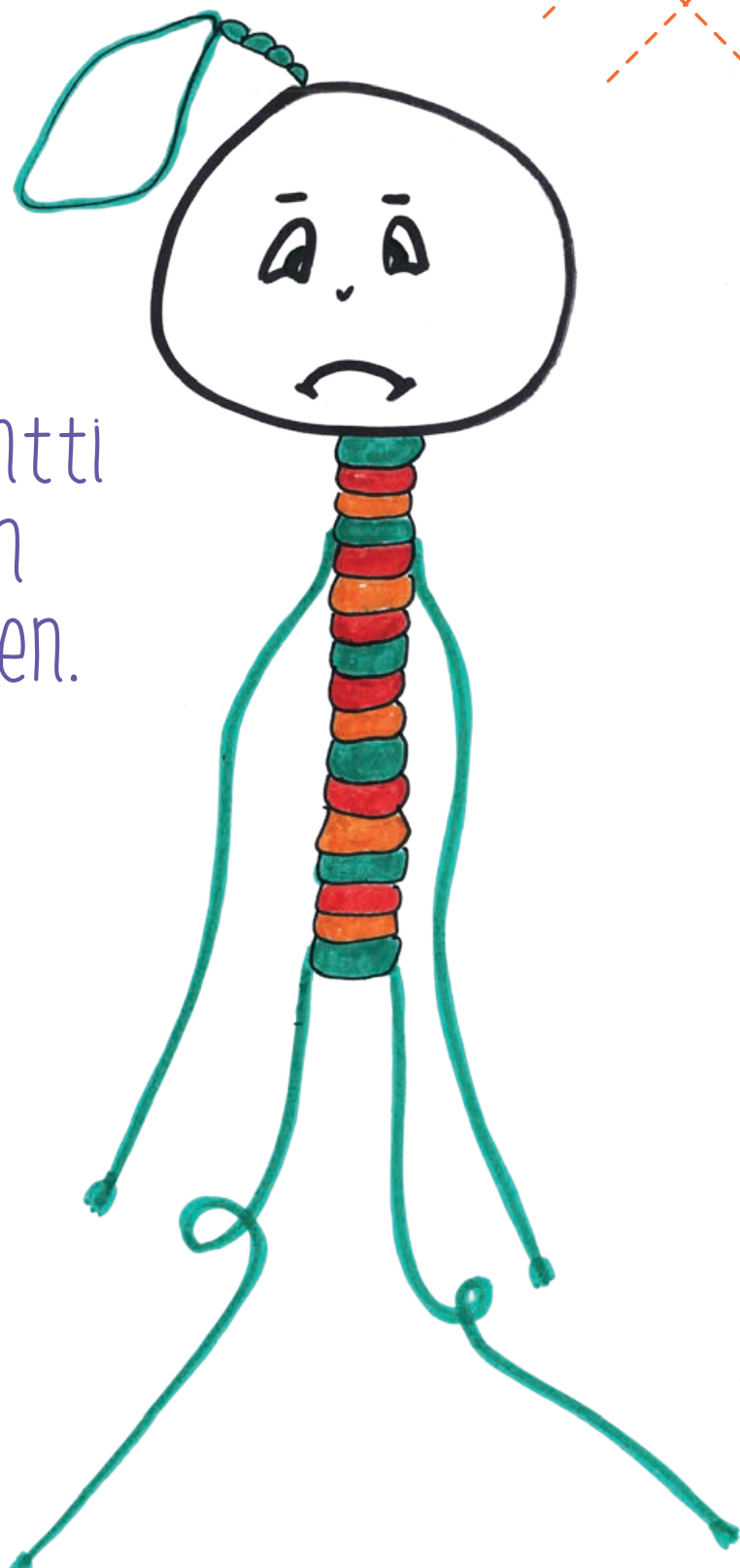
Vigurivänt oli natuke nukker. Tal oli vist koduigatsus. Hommikusöögilauas tuli Vigurivändal suurepärase mõte. Sõbrad lasteaiast olid rääkinud toredaid lugusid kohtadest, mis on Vigurivända praeguses kodulinnas Turus. Ja kuna just täna oli palju aega, otsustas ta ette võtta tõelise seikluse.

Viguriväntti oli vähän alakuloinen. Se taisi olla koti-ikävää. Aamiaispöydässä Viguriväntti keksi oivan ajatuksen. Kaverit päiväkodissa olivat kertoneet kivoja juttuja paikoista, joita on Viguriväntin nykyisessä kotikaupungissa Turussa. Ja koska juuri tänään oli paljon aikaa, se päätti lähteä oikein kunnon seikkailulle.

Hommikusöögilauas
tuli Vigurivändal
suurepärase mõte.

vigurihäntä
oli vähän
alakuloinen.

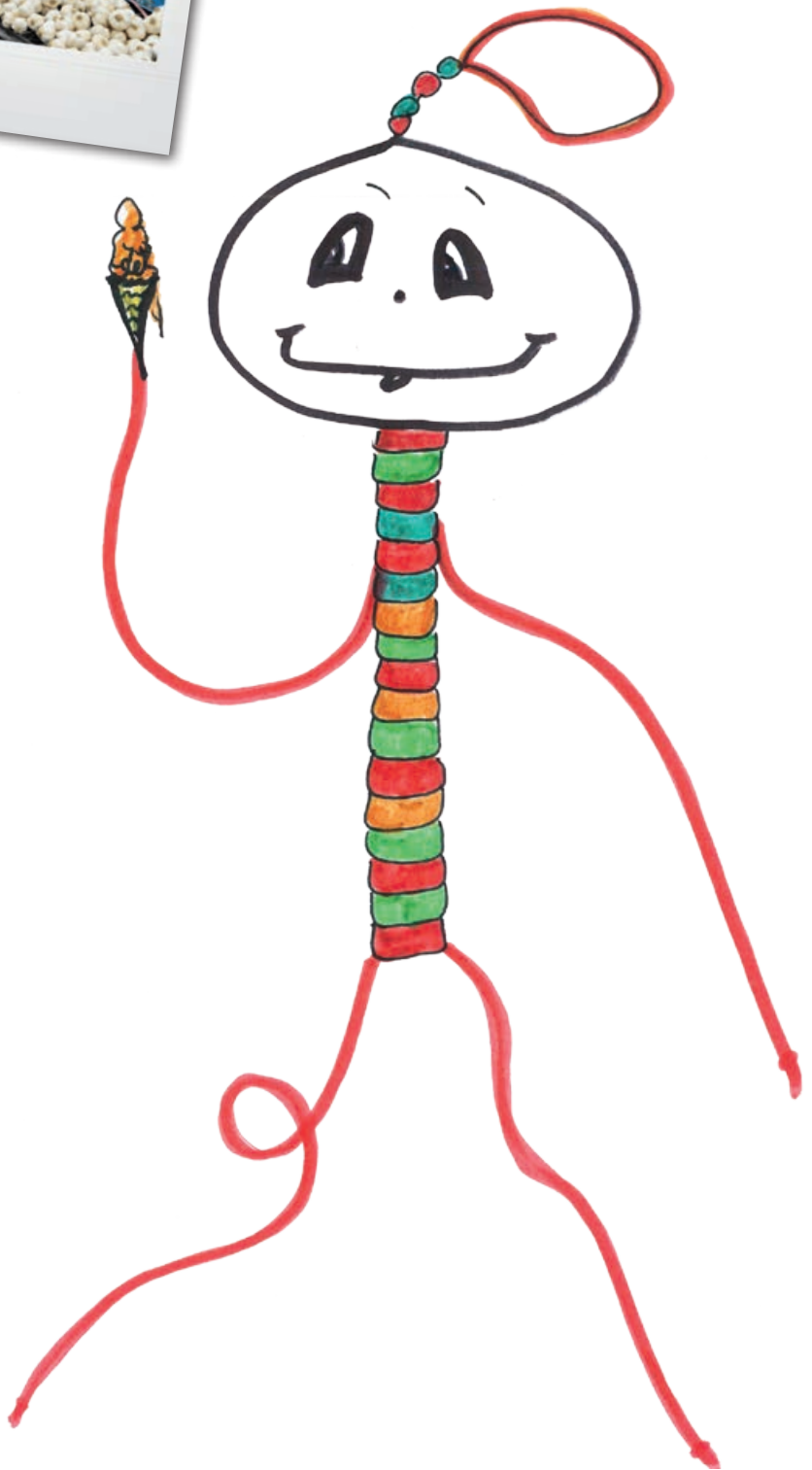
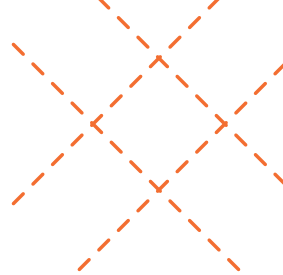
Kõigepealt pidi Vigurivänt bussiga Kauppatorile ehk linna kesk-
väljakule sõitma. Lasteaias oli
ta õppinud, et kui tahad bussi peale
saada, tuleb peatuses käega viibata.
Nii teab bussijuht peatuses kinni
pidada ja sind peale võtta. Keskväl-
jakul oli suur sagin: seal peeti turgu.
Müügilauad olid lookas hõrgutava
väljanägemisega marjade, puuviljade,
köögiviljade, kala ja leiva all. Mõnel
laual müüdi ka lilli. Sõbrad lasteaiast olid rääkinud, et kõige
mõnusam on keskväljakul siiski kioskist jäätist osta ja seda
siis maiustada.

Ensin Viguriväntin piti matkustaa bussilla kauppatorille.
Päivakodissa Viguriväntti oli oppinut, että pysäkillä pitää
heilauttaa kättä, kun haluaa päästä bussin kyytiin. Siitä
kuljettaja tietää kaartaa pysäkillä ottamaan matkustajat kyy-
tiin. Kauppatorilla oli kova vilinä. Kojut notkuivat herkullisen
näköisiä marjoja, hedelmiä, kasviksia, kalaa ja leipää. Jossain
kojussa myytiin myös kukkia. Päiväkotikaverit olivat ker-
toneet, että parasta torilla oli kuitenkin jäätelön ostaminen
kioskista.

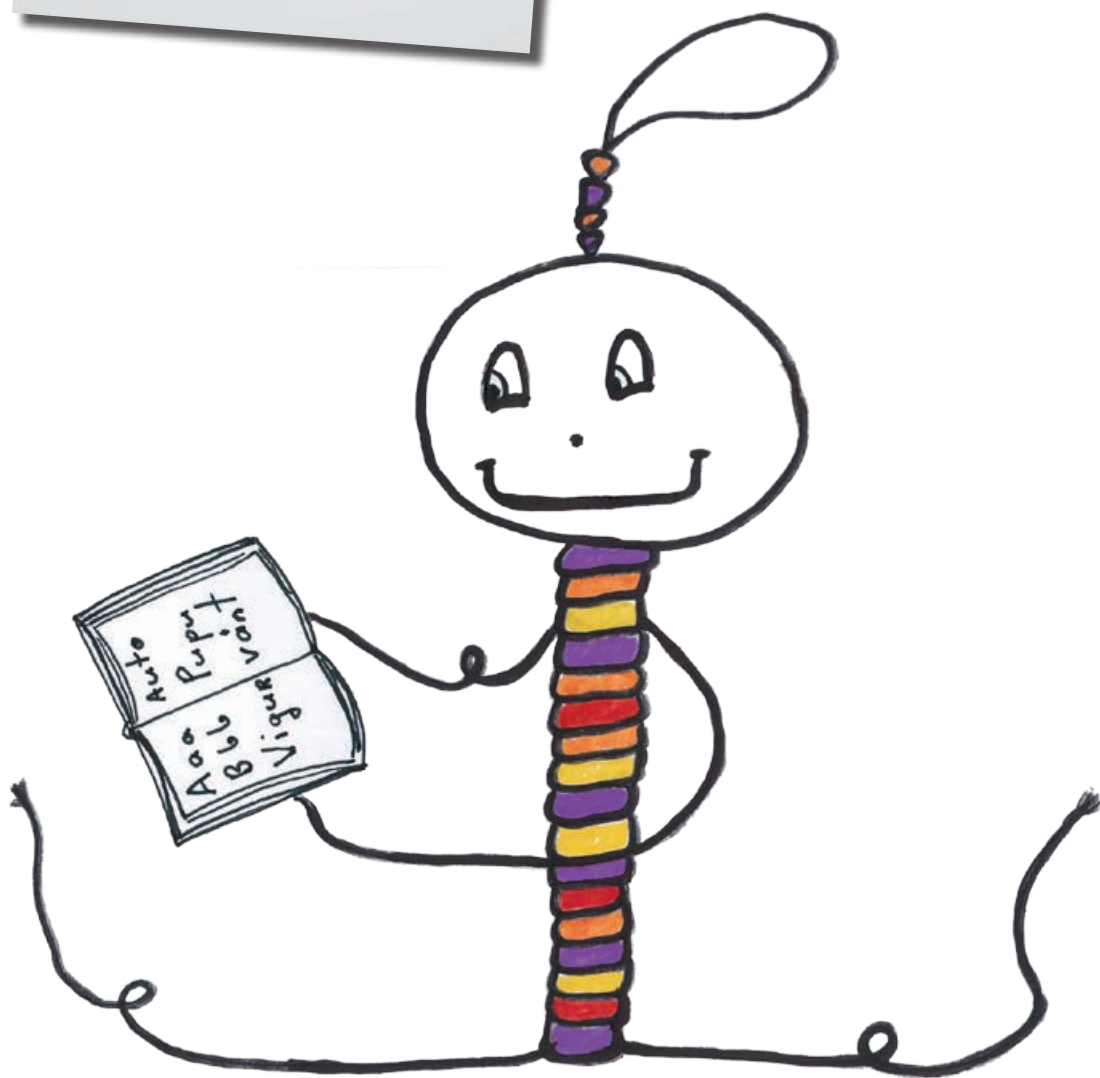
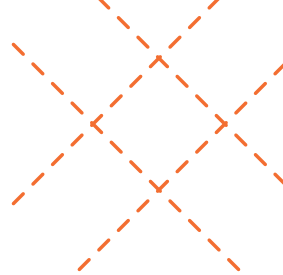
Lasteaias oli räägitud raamatukogust ja sinna tehti ükskord isegi ekskursioon. Raamatukogu asub keskväljaku lähedal, mistõttu otsustas Vigurivänt oma sammud just sinna seada. Talle meeldis väga raamatuid lugeda ja neis olevaid pilte vaadata. Vigurivänt üllatus, sest ta leidis raamatukogust ka eestikeelseid raamatuid. “Ma laenutan mõne, siis saan neid ka kodus lugeda,” teatas ta lahkele raamatukogutädile, kes raamatu arvutist läbi piiksutas. “Aga pea siis meeles raamat õigel ajal tagasi tuua, sest teisedki tahavad lugeda,” luges tädi sõnad peale. Raamatukogust leidis Vigurivänt ka uue sõbra – rebase. Reinuvaderiga koos oli raamatuid väga tore lugeda.

Päivakodissa oli juteltu kirjastosta ja olipa sinne kerran tehty retkikin. Se on lähellä toria, joten Viguriväntti päätti jatkaa matkaansa sinne. Viguriväntti tykkäsi kovasti lukea kirjoja ja katsella niissä olevia kuvia. Hän yllättyi löytäessään kirjastosta vironkielisiä kirjoja. Minäpä lainaan muutaman kirjan, niin voin lukea niitä myös kotona. Kirjastosta löytyi uusi kaveri, kettu, jonka kanssa oli kiva yhdessä lukea kirjoja.

Vigurivändale
meeldis väga
raamatuid lugeda.

Viguriväntti tykkäsi
kovasti lukea kirjoja.

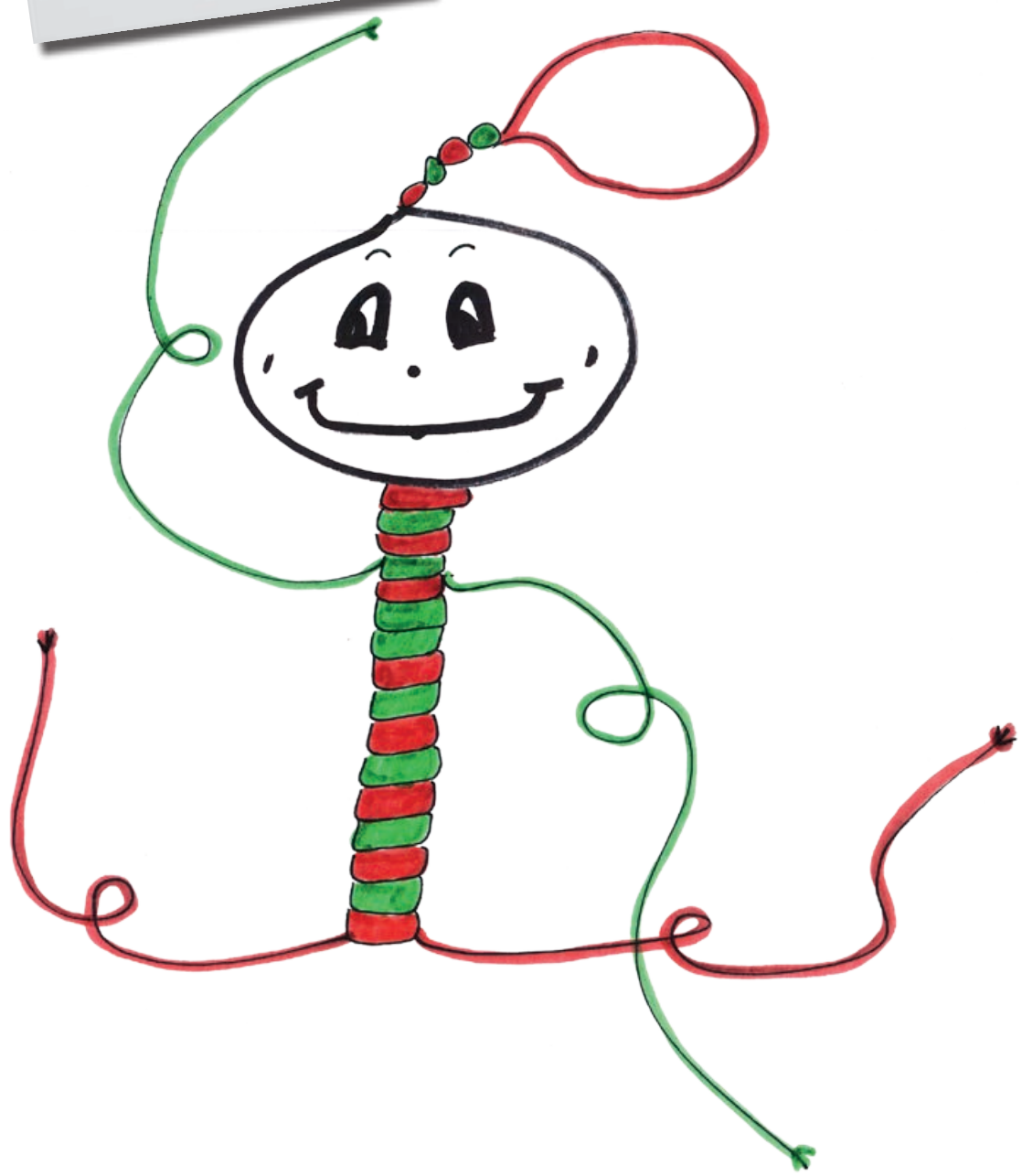
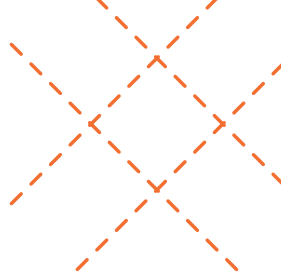

Kui Vigurivänt raamatukogust lahkuda raatsis, märkas ta Aura jõel laisalt loksuvaid linde. Need olid hahad. “Tere päevast!” hõikas Vigurivänt neile. “On see jõekallas alles ilus koht!” hüüdis ta lindudele. “Teame-teame, väike sõber. Sellepärast me seda siit esirea kohtadelt naudimegi,” vastasid nad kavala muigega. “Sa mine siit mööda kallast natuke maad edasi. Kohe mere kaldal näed midagi suurt ja uhket.” Vigurivänt vaatas üle silla ja just siis löid toomkiriku rasked kellad pimm-pomm, pimm-pomm. Kas saab veel suurem maja olla, kui see, mõtiskles Vigurivänt.

Kun Viguriväntti malttoi lähteä kirjastosta, hän huomasi Aurajoessa kelluvan haahkaparven. –Hyvää päivää, huusi Viguriväntti niille. Onpa tämä jokiranta kaunis paikka, Viguriväntti tuumi. –Olemme aivan samaa mieltä, ja siksi me täällä parhaalta paikalta sitä ihailemmekin, vastasivat haahkat virnistäen. Haahkat toivottivat Viguriväntille mukavaa kävelyretkeä ja neuvoivat häntä kävelemään alajuoksua kohti, siellä odottaisi eräs todella suuri ja komea rakennus. Viguriväntti vilkaisi sillan yli toiselle puolen jokea, ja samalla alkoivat Turun tuomiokirkon valtavan suuret kellot lyödä pim-pom, pim-pom. Voiko meren rannalla tosiaan olla jotakin vielä suurempaa, Viguriväntti mietti.

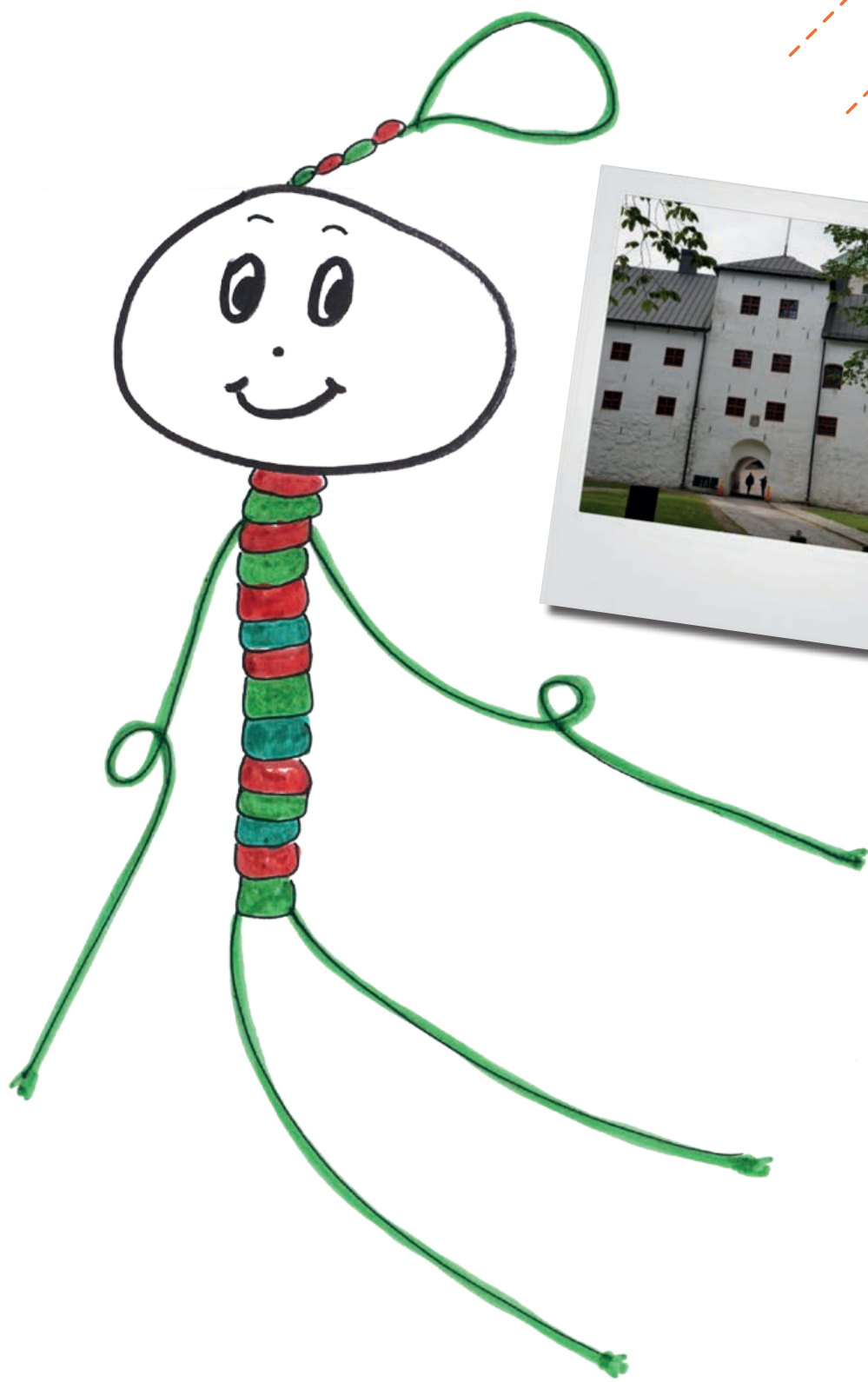

Jõgi muudkui loksus, päike aina paistis ja Vigurivänt möödus unistades suurematest ja väiksematest kujudest, lõbusatest paatidest ja jalgratastega sõitvatest inimestest. Ja siis oli see tema ees – Turu kindlus. Oli see vast uhke vaatepilt! Äkki oli Rakvere linnus kunagi ka selline, kujutles Vigurivänt. Lossil olid paksud müürid, valged kiviseinad ja kõrged tornid. “Oh, kui saaks torni tippu välja ronida...” ohkas Vigurivänt. Aga kahjuks oli torni tippu viiva ukse salavõti kaotsi läinud.

Oli see vast
uhke vaatepilt!

Joki aaltoili, aurinko paistoi ja Viguriväntti vaelsi eteenpäin. Se ihaili matkan varrella pieniä ja suuria patsaita, hauskoja veneitä ja laivoja sekä ihmetteli jokirannassa pyöräileviä ihmisiä. Ja lopulta hän näki sen: Turun linna se vasta olikin komea näky. Ja kuinka paljon se muistuttikaan Rakverin linnoitusta! Oli paksuja muureja, valkoisia kiviseiniä ja korkeita torneja. Voi kunpa voisin kiivetä tornin huipulle asti, ajatteli Viguriväntti. Voisin kurkistaa, näkyykö sieltä Viroon saakka, se mietti. Mutta voi harmi! Viguriväntti pääsi linnaan sisälle, mutta torniin ei saanutkaan kiivetä. Tornin oven salainen avain oli kadonnut! Viguriväntti poistui linnasta hiukan pettyneenä.

Turun linna
vasta olikin
komea näky.

Torn või mitte, uued seiklused ootasid ees. Lasteiasõbrad olid rääkinud, et seikluspargis on alati lõbus. Niisiis otsustas Vigurivänt minna Kupittaale, selgitamaks välja, mida kõike seikluspargis ette võtta saab. Sõpradel oli õigus. Torniukse kadunud võti ununes kohe, kui Vigurivänt pääses koosteste pargis olnud lastega turni-

ma, kiikuma ja mängima. Seikluspargi lähedal oli veel teinegi tore koht – liikluspark. Seal sai Vigurivänt õppida liiklusreegleid. Ühtäkki kuulis ta liikluspargi kõrvalt linnutiigi poolt hõiget. Kana hüüdis sealt: “Ega sa juhtumisi Kurala külämäele minemas ole? Mul on seal nõbu. Vii talle tervisi!”

Mikä nyt neuvoksi?, pohti Viguriväntti. Päiväkotikaverit olivat kertoneet, että Seikkailupuistossa on aina hauskaa. Niinpä Viguriväntti päätti lähteä Kupittaalle ottamaan selvää, mitä kaikkea Seikkailupuistossa voi puuhata. Kaverit olivat olleet oikeassa. Turun linnan tornin kadonnut avain unohtui heti, kun Viguriväntti pääsi kiipeilemään, keinumaa ja leikkimään muiden puistossa olleiden lasten kanssa. Seikkailupuiston lähellä oli myös toinen kiva paikka, liikennepuisto. Siellä Viguriväntti pääsi opettelemaan liikennesääntöjä. Yhtäkkiä Viguriväntti kuuli huudon lintulammelta liikennepuiston vierestä. Kana se siellä huuteli:

- Oletkos sattumalta Kuralan Kylämäkeen menossa?
Minulla on serkku siellä. Vie sille terveisiä!

Kurala külamägi tundus Vigurivändale suure kohana. “Siin võib lausa ära eksida,” mõtles ta. Õnneks oli külastajate jaoks tehtud suur kaart. Vigurivänt leidis kanad ülevalt mäe pealt ja andis tervised edasi. Tee ääres elas ka lambaid ja hobuseid, kellele Vigurivänt tervituse hõikas. “Mää!” “Ii-ha-haha!” kostis vastuseks. “Mää ise kah,” lõkerdas Vigurivänt omakorda.

Kuralan Kylämäki näytti Viguriväntin mielestä suurelta paikalta. Täällähän voi eksyä, ajatteli Viguriväntti. Onneksi vierailijoita varten oli tehty iso kartta. Viguriväntti löysi kanat ylhäältä mäen päältä ja kävi toimittamassa terveiset perille. Matkan varrella asusteli myös lampaita ja hevosia, joille Viguriväntti huikkasi tervehdyksen.

Täällähän voi eksyä!

Siin võib lausa
ära eksida!

Ühtäkki tundis Vigurivänt, et väsimus trügib peale ja ta hüppas vankriratta peale puhkama. Vaadates ümber olevaid vanu maju ja kõikvõimalikke põnevaid asju, tuli Vigurivändale jälle vanaema meelde. Vanaema juures oli väga samasugune nagu siin. Mida vanaema praegu teeb? “Oh, kui saaks vanaema juures käia!” Vigurivänt mõtles asja üle natuke. “Võib-olla lähen sügisvaheajal reisile.”

Kylläpä väsyttää, mutisi Viguriväntti ja hyppäsi kärrynpyörän päälle lepäämään. Katsellessaan ympärillään olevia vanhoja rakennuksia ja esineitä Viguriväntti muisti taas mummon. Mummolassa oli hyvin samannäköistä kuin täällä. Mitähän mummo puuhaa juuri nyt? Voi kunpa pääsisin käymään mummon luona! Viguriväntti mietti asiaa tovin. Ehkäpä syyslomalla lähdän matkalle.

Mitähän mummo
puuhaa juuri nyt?

Mida vanaema
praegu teeb?

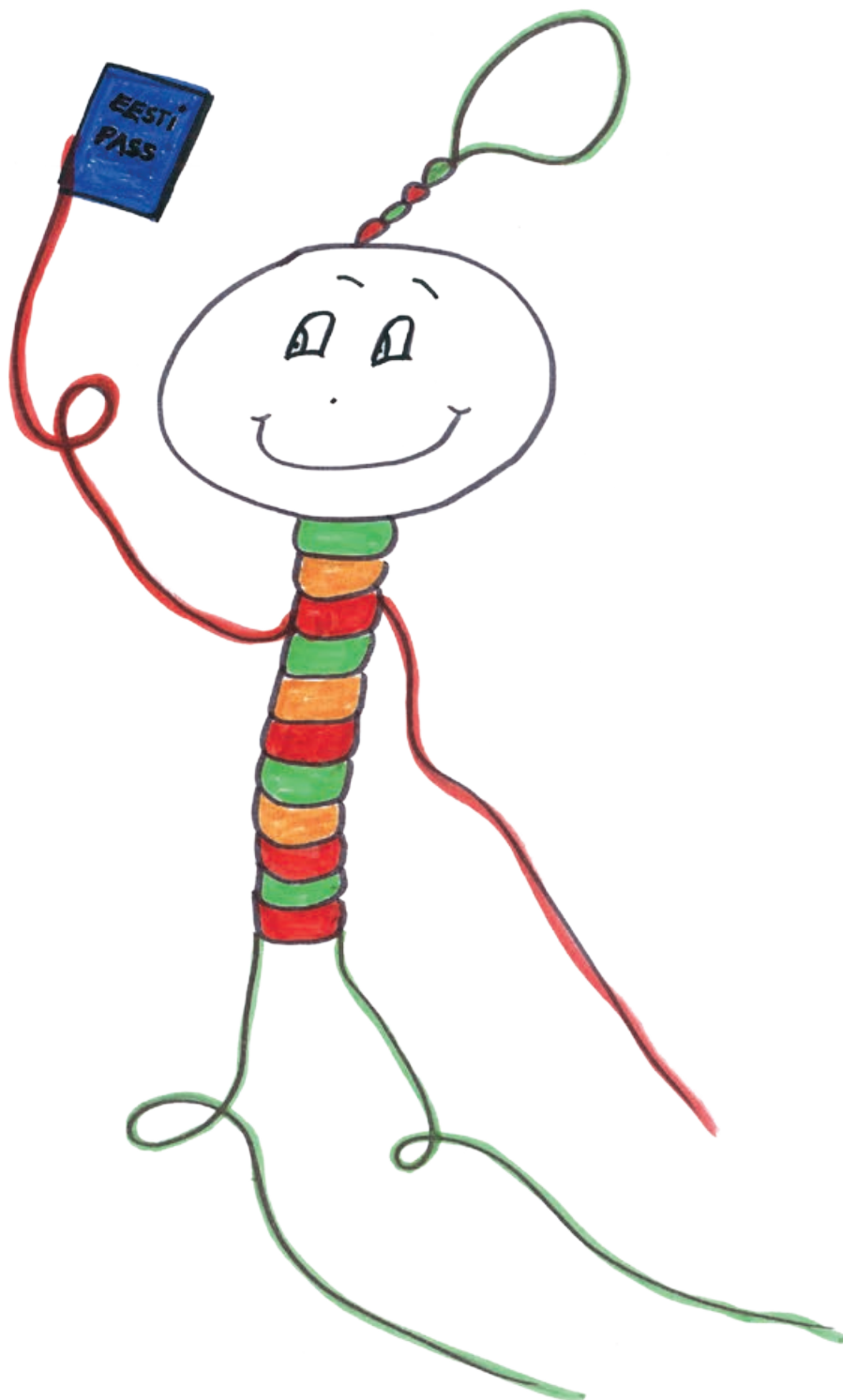
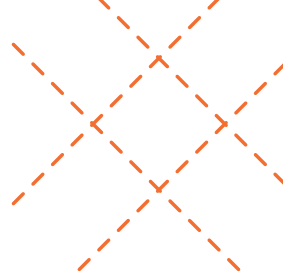

E nne reisile minekut põikas Vigurivänt Vanalt suurturul läbi. Oma munakivitänavate ja vanade ehitistega meenutas see koht kangesti vanu Eesti linnu. Vigurivänt oli tellinud interneti teel passi ja nüüd oli ta saanud teate, et passile võib Eesti aukonsulaati järele minna. See asub Edela-Soome Eesti keskuses Vanal suurturul. Vigurivänt oli natuke ärevil, aga keskuses olid kõik sõbralikud ja nende arust oli tore, et Vigurivänt oli tulnud keskuse rahvast tervitama. Nad rääkisid Vigurivändale, et Eesti keskus korraldab Turus mitmesuguseid Eestiga seotud tegevusi, ka eestikeelseid ringe ja üritusi lastele.

E nnen matkaan lähtöö Viguriväntti poikkese Vanhalla Suurtorilla. Paikka muistutti kovasti virolaisia vanhoja kaupunkte ja mukulakivikatuineen ja vanhoine rakennuksineen. Viguriväntti oli tilannut passin internetin kautta ja nyt sille oli tullut ilmoitus, että passin voi noutaa Viron kunniakonsulaatista. Se sijaitsee Varsinais-Suomen Viro-keskuksessa Vanhalla Suurtorilla. Vigurivänttiä jännitti, mutta keskuksessa kaikki olivat ystävällisiä ja heistä oli mukavaa, että Viguriväntti oli tullut yhdistyksen väkeä tervehtimään. He kertoivat Viguriväntille, että Viro-keskus järjestää Turussa monenlaisia Viroon liittyvää toimintaa, myös vironkielisiä kerhoja ja tapahtumia lapsille.

Vigurivänttiä
jännitti, mutta viro-
keskuksessa kaikki
olivat ystävällisiä.

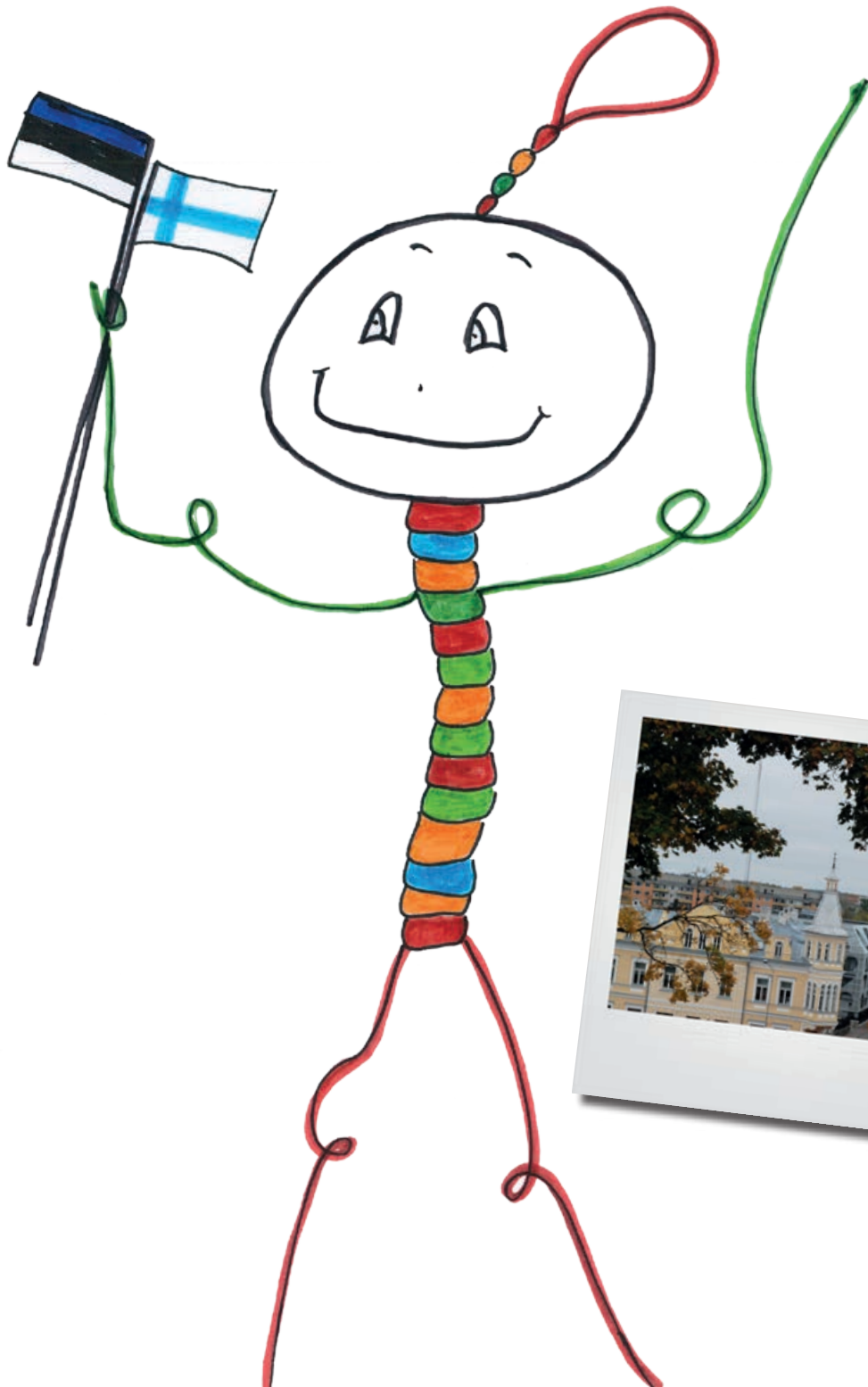
vigurižant sai
endale oma passi.

Lõpuks jõudis sügisvaheaeg kätte. Vigurivändal oli ees reisimist täis päev. Kõigepealt pidi Turust Helsingisse sõitma, seejärel Helsingist laevaga Tallinnasse ja Tallinna sadamast veel autoga Rakverre. Reisimine oli väsitav, aga Vigurivänt ei jõudnud vanaema nägemist ära oodata. Lõpuks jõudis Vigurivänt kohale. Oh seda jälleenägemise rõõmu! Vigurivänt istus kogu õhtu vanaema süles. Vanaema tahtis teada, milline Vigurivända elu Turus õigupoolest on. Niisiis hakkas Vigurivänt jutustama. Ta rääkis lasteaiast ja sõpradest. Ta rääkis kõikidest põnevatest kohtadest, kus ta oli käinud: keskväljak, linnaraamatukogu, Turu toomkirik ja loss, seikluspark, laevad ja kujud, Kurala külamägi ja Eesti keskus. Vanaema kuulas naeratades. “Küll teil on seal Turus tore,” ütles vanaema.

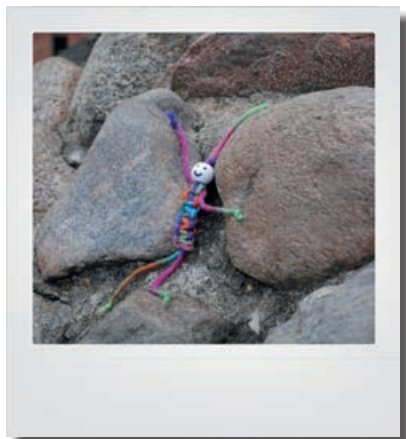
Viimein syysloma koitti. Viguriväntillä oli oikea matkapäivä edessään. Ensin piti matkustaa Turusta Helsinkiin, Helsingistä laivalla Tallinnaan ja Tallinnan satamasta vielä autolla Rakvereen. Matkustaminen oli väsyttävää, mutta mummon näkemistä Viguriväntti ei olisi jaksanut odottaa. Vihdoin Viguriväntti saapui perille. Voi sitä jälleennäkemisen riemua! Viguriväntti istui koko illan mummon sylissä. Mummoa kiinnosti tietää millaista Viguriväntin elämä Turussa oikein on. Niinpä Viguriväntti alkoi kertoa. Hän kertoi päiväkodista ja kavereista. Hän kertoi kaikista jännistä paikoista, joissa oli käynyt: kauppatori, kaupunginkirjasto, Turun tuomiokirkko, jokiranta laivoineen, Turun linna, Seikkailupuisto ja Kuralan Kylämäki. Mummo kuunteli hymyillen. Kylläpä teillä siellä Turussa onkin mukavaa, sanoi mummo.

Vanaemal on vist õigus, mõtles Vigurivänt. Kõigest kõva häälega rääkimine aitas Vigurivändal märgata, et tema ümber on palju vahvat. Nii Rakveres kui Turus. Õigupoolest tundus Vigurivändale, et on tore minna tagasi lasteaeda ja rääkida, milline tema sügisvaheaeg Eestis oli olnud. Ka vanaema lohutas Vigurivänta: “Kui mõnikord koduigatsus vaevab, võid alati helistada või uuesti külla tulla.”

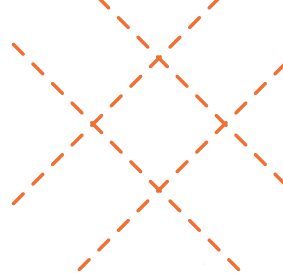
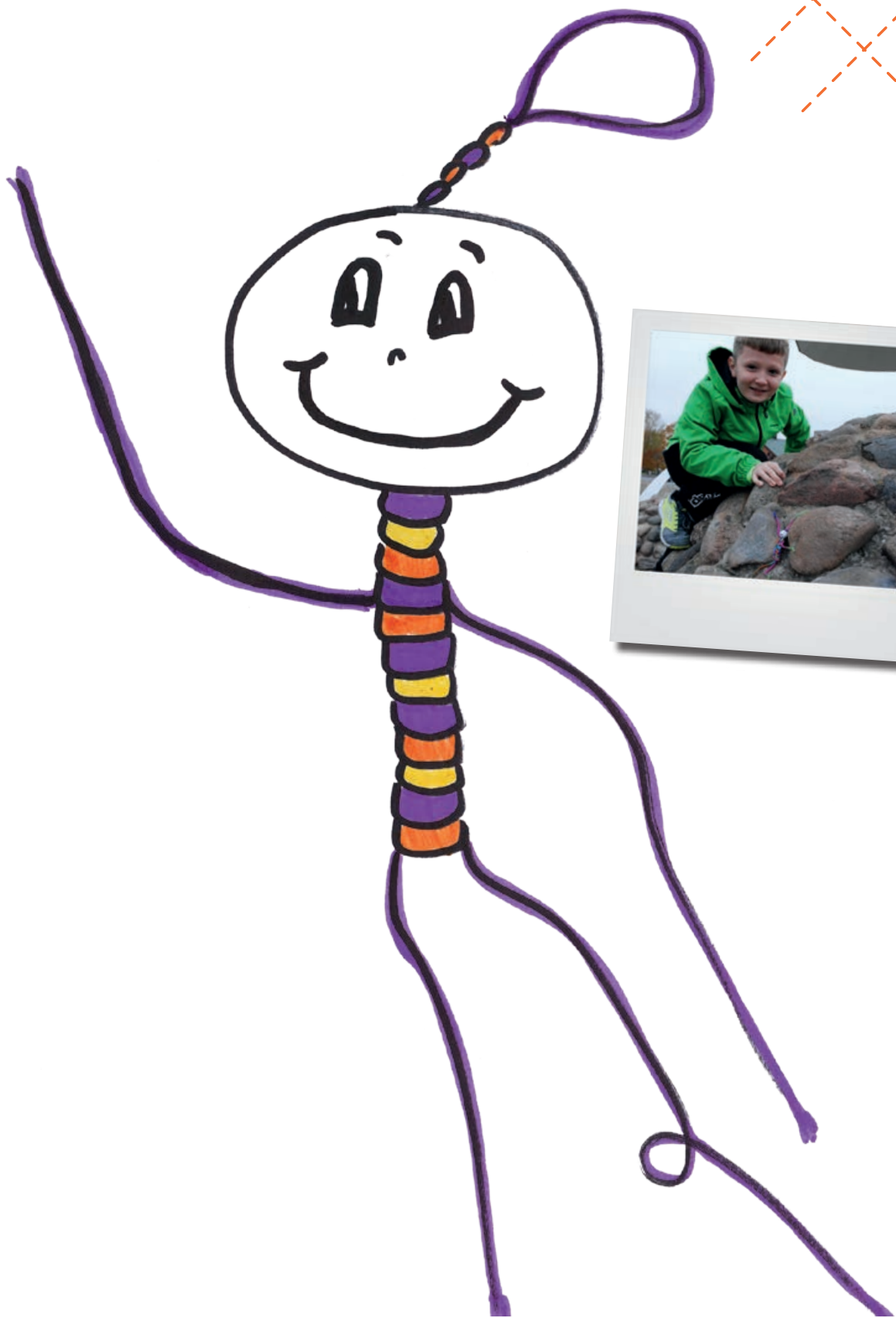

Mummo taitaa olla ihan oikeassa, ajatteli Viguriväntti. Asioiden ääneen kertominen oli auttanut Vigurivänttiä huomaamaan, että asiat eivät sittenkään olleet kovin huonosti. Oikeastaan Viguriväntistä tuntui kivalta päästä takaisin päiväkotiin kertomaan, millaista sillä oli ollut syyslomalla Virossa. Mummokin lohdutti Vigurivänttiä: –Jos koti-ikävä joskus vaivaa, niin aina voit soittaa tai tulla uudestaan käymään.

Kõigest kõva häälega rääkimine
aitas Vigurivändal märgata, et
tema ümber on palju vahvat.

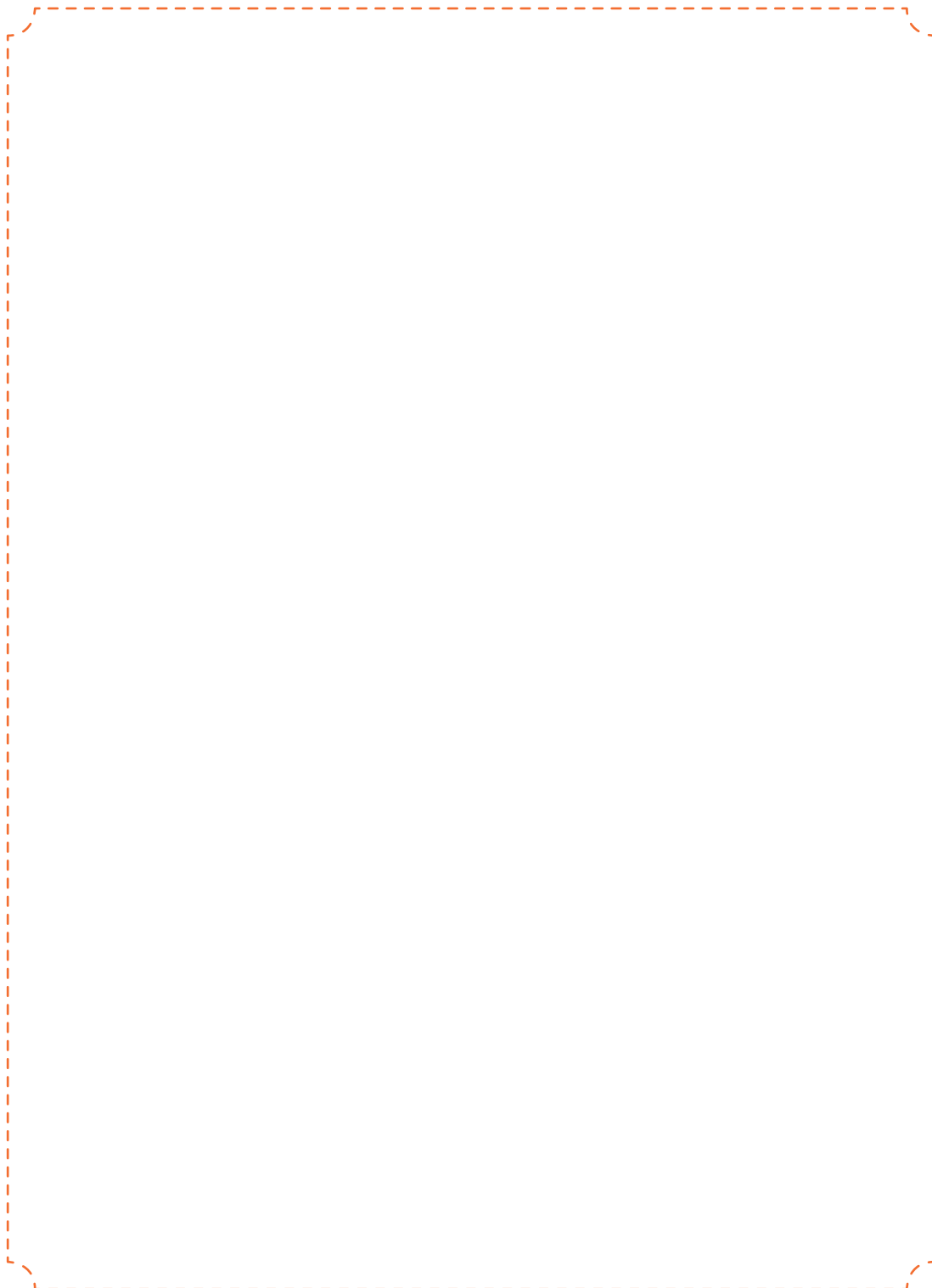
Asioiden ääneen kertominen oli
auttanut Vigurivänttiä huomaamaan,
että asiat eivät sittenkään olleet
kovin huonosti.

Liimi või joonista pilt enda pereest.

Liimaa tai piirrä kuva omasta perheestäsi.

Joonista pilt enda lemmikkohest soomes.

Piirrä kuva lempipaikastasi Suomessa.

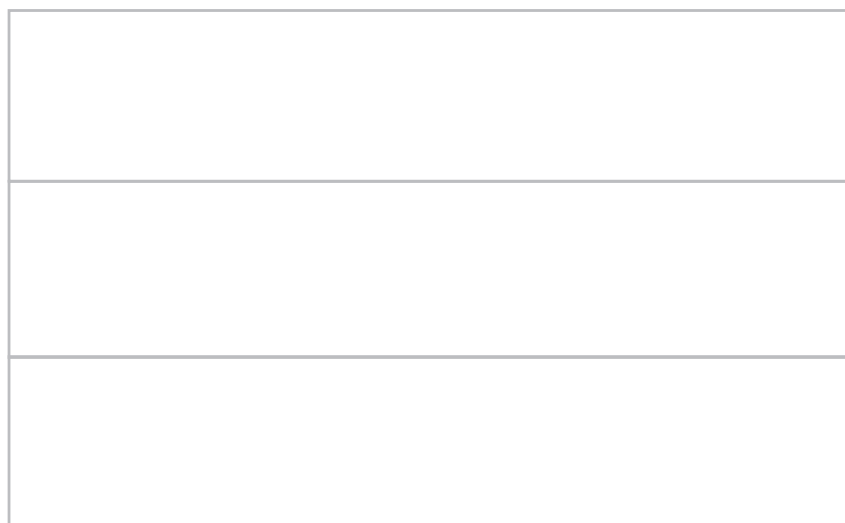
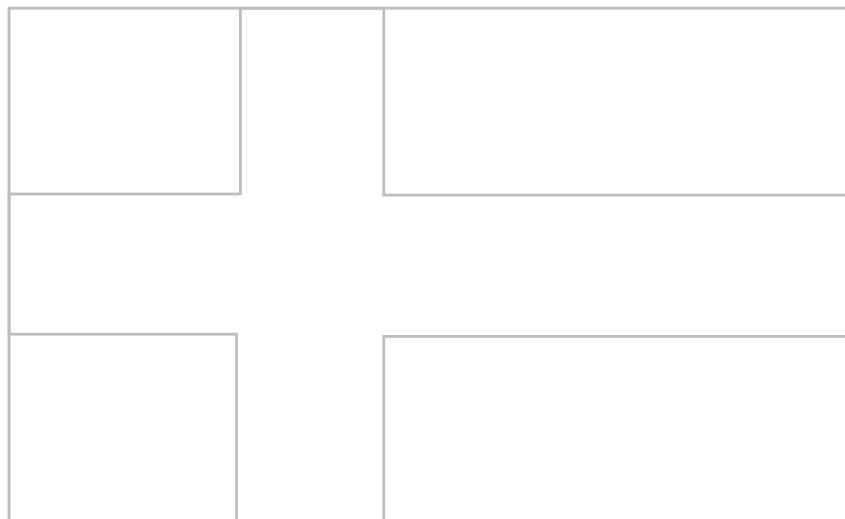
Joonista pilt enda lemmikkohest eestis.

Piirra kuõa lempipaikastasi virossa.

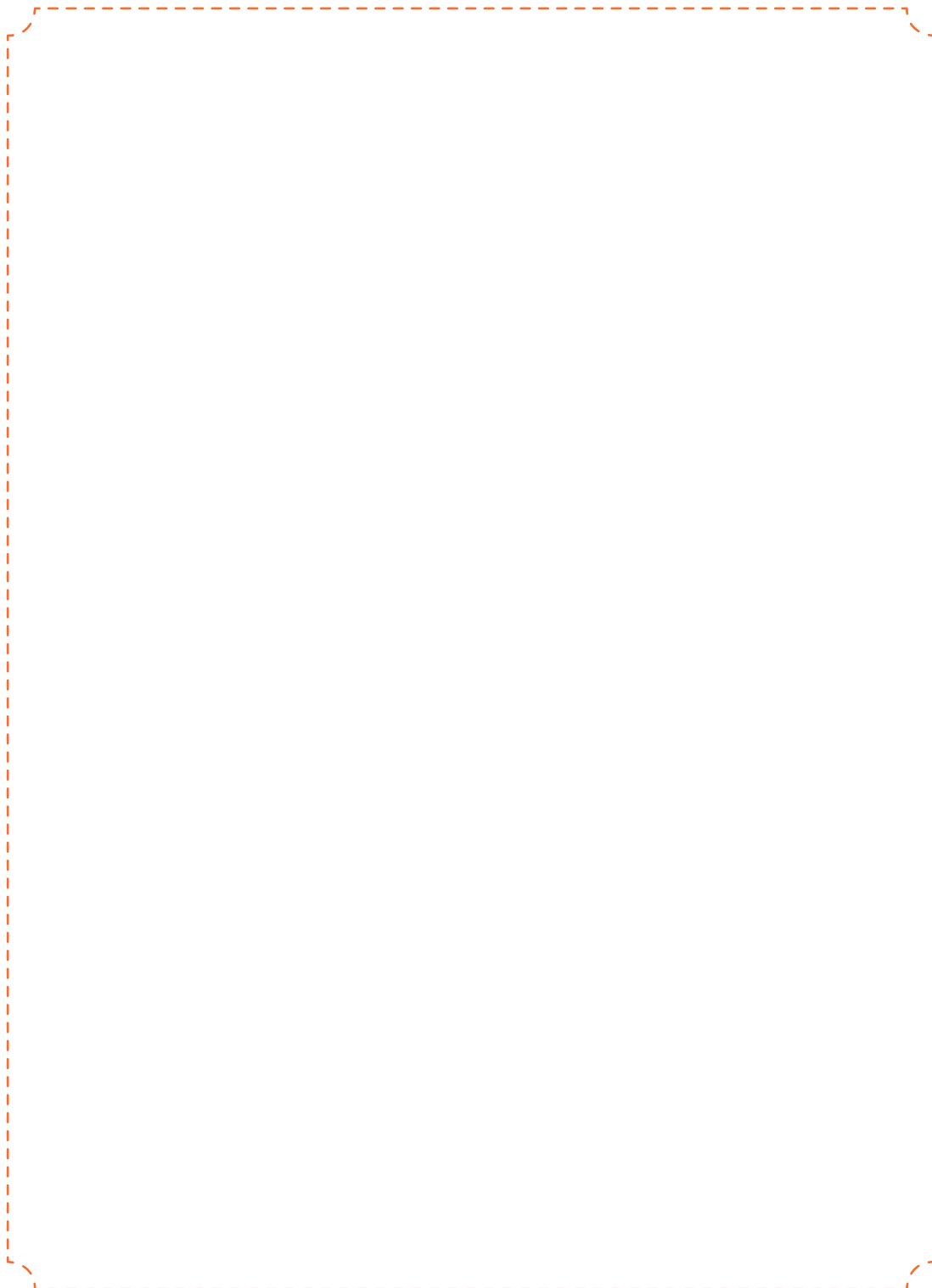
Vārši lipud āra!

Vāritā liput!

Joonista, mida vanaema teeb.

Piirrä mitä mummo puuhaa.

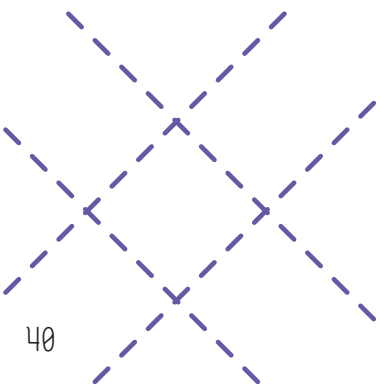
Joonistage ja kirjutage ühistest mälestustest.
Piiräkää ja kirjoittakaa yhteisiä muistoja.

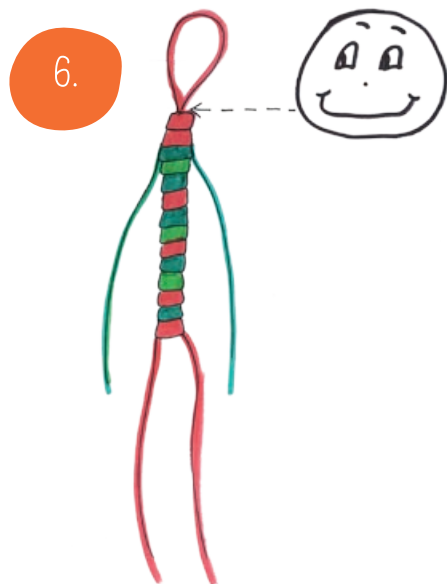
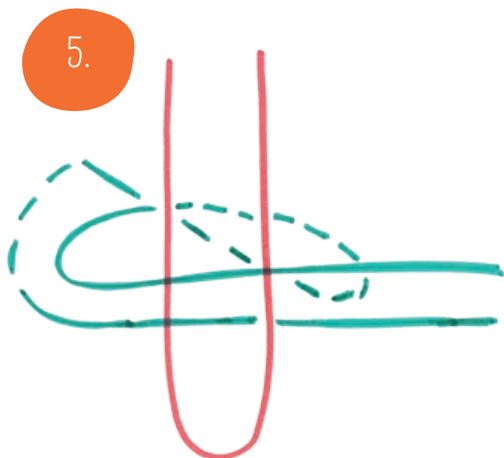
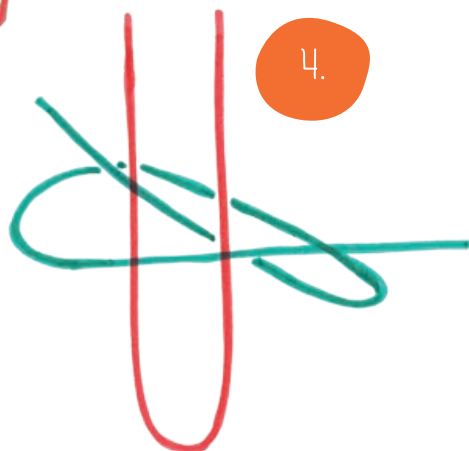
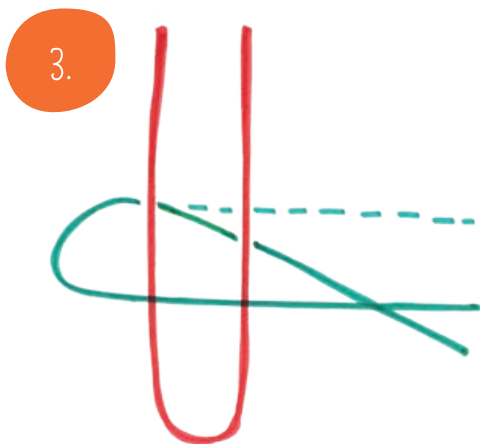
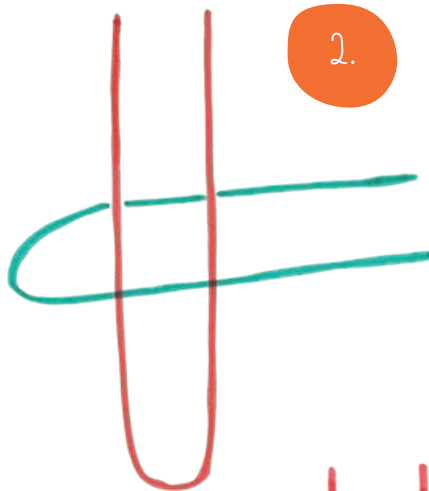
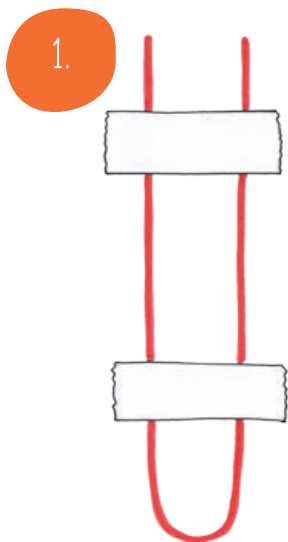
Vigurivända tegemisejuhised

Vaja läheb: endale meeldivat värvi jämedat lõnga, natuke teipi, pea jaoks penoplastist valge pall (millest on auk läbi), juukseklamber, käärid, mõõdulint ja pliiats näo joonistamise jaoks.

1. Võta 2 lõngajuppi: 55 cm ja 80 cm. Murra lühem lõngajupp pooleks ja kleebi kahe teibijupiga laua külge (lahtised otsad ülespoole).
2. Murra ka pikem lõngajupp pooleks: üks ots läheb lühema lõnga alt läbi (ülemise teibijupi alt), teine ots pealt (jääb alumiseks). Vasakule poole jääb aas.
3. Ülemine lõng tõsta risti üle alumise lõnga ja seejärel tõsta see laua külge kinnitatud lühema lõngajupi alt läbi tekkinud aasa ja tõmba kinni.
4. Tekkinud sõlme poolt tõsta lõng teisele poole, vii ülemine lõngaots jälle risti üle alumise lõnga ja tõsta see lühema lõngajupi alt läbi aasa ning tõmba kinni. Jätka, kuni keha pikkus on umbes 5-7 cm. Siis võta teibid ära.
5. Seo nüüd mõlemalt poolt lahtised lõngajupid sõlme (tee topeltsõlm), need on Vigurivända käed ja jalad.
6. Keha kohal olev aas tuleb tõmmata klambri abil läbi peaks oleva valge palli. Pea kohale tee jälle sõlm, et pea ära ei tuleks. Lõika käed ja jalad ühepikkuseks. Võid ka nende otstesse sõlmed teha. Lõpuks joonista Vigurivändale nägu (silmad ja suu). Ja võta Vigurivänt matkale kaasa endaga koos seiklema!

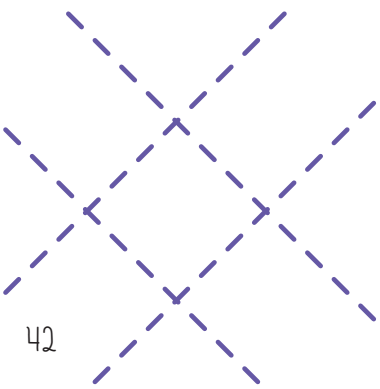

Tee itse oma viguriväntti!

Askarteluohjeet:

Tarvitset näitä: värikästä paksua lankaa, vähän teippiä, pääksi valkoinen massapallo (jossa reikä), hiuspinni, sakset, mittanauha ja kynä kasvojen piirtämistä varten.

1. Ota kaksi langanpätkää: 55 cm ja 80 cm. Taita lyhyt langanpätkä kahtia ja kiinnitä kahdella teipinpalalla pöytään kiinni (avoimet päät itsestä poispäin).
2. Taita myös pidempi langanpätkä kahtia: toinen pää menee lyhyemmän langan alta läpi (ylemmän teipinpalan alta), toinen pää sen yläpuolelta (se jää alimmaiseksi). Vasemmalle puolelle jää silmukka.
3. Nosta ylimmäinen lanka ristiin alimmaisen langan yli ja sen jälkeen nosta se pöytään kiinnitetyn lyhyemmän langanpätkän alta silmukan läpi ja vedä kiinni.
4. Nosta solmun puolelta lanka toiselle puolelle, vie ylimmäinen langanpää jälleen ristiin alimmaisen langan yli. Nosta se lyhyemmän langanpätkän alta silmukan läpi ja vedä kiinni. Toista, kunnes vartalon pituus on 5-7 cm. Sitten irrota teipit.
5. Sido nyt molemmilta puolilta avoimet langanpätkät solmuun (kaksi kertaa). Niistä tulee Viguriväntin kädet ja jalat.
6. Vartalossa oleva silmukka vedetään hiuspinnin avulla pääksi tulevan valkoisen massapallon läpi. Tee pään päälle jälleen solmu, niin että pää ei irtoa, leikkaa kädet ja jalat yhtä pitkiksi. Voit tehdä solmut myös niiden päihin. Lopuksi piirrä Viguriväntille kasvot ja ota se mukaan matkalle seikkailemaan kanssasi.

vanematele

Vigurivänt istub vanaema süles aiakiiges ja sööb jäätist. Naabritädi märkab neid kahte teisel pool aeda ja hõikab: “Tere, Vigurivänt! Sa oled Soomest vanaemale külla tulnud. Kas sa oled seal Soomes juba lugema õppinud?”

“Veel mitte,” vastab Vigurivänt ja vanaema jätkab: “Soomelapsed ei pea veel lasteaia lugema õppima. Nad õpivad eelkoolis tähti ja numbreid. Esimese klassi õpetaja ülesanne on lapsed lugema õpetada.”

“Kas tõesti?” imestab naabritädi. “Vigurivänt, kas sa oled juba kooli sisseastumiskatsetel käinud?”

“Mul ei ole vaja sisseastumiskatsetele minna,” vastab Vigurivänt. Vanaema räägib: “Vigurivänt läheb lasteaia kõrval asuvasse lähikooli. Siin Eestiski ei ole tavalisse kooli pääsemiseks vaja katsetel käia.”

“Ma käisin 5-aastasena lastenõuandlas,” ütleb Vigurivänt. “Nõuandlatädi seletas, et mina võin kooli minna 7-aastasena, nagu on tavaline. Oskasin teha ülesanded väga hästi, aga kõik ei oska ja nemad saavad siis erilist tuge.”

“Või nii! Ma mäletan veel, kui minu lapsed kooli läksid,” hüüatab naabritädi. “Esimene koolipäev septembri alguses oli tõeline pidupäev. Lapsed panid pidulikud riided selga ja viisid õpetajale lilli. Mina olin ka kaasas ja mäletan, kuidas iga uus õpilane sai endale päris oma aabitsa. Kooli direktor pidas piduliku kõne ja lipud lehvisid vardas. Kõik lapsed istusid ilusti oma kohtadel.”

“Soomes algab kool augusti keskpaigas, aga see pole eriline pidupäev,” tõdeb vanaema. “Soomes on koolis käimine muidu ka erinev kui Eestis. Kas sa teadsid, et soomelapselapsed käivad iga päev vahetundide ajal õues ja esimestes klassides ei jäeta peaaegu üldse kodus õppida?” küsib vanaema.

Naabritädi paistab hämmastunud. “Kas seal lapsed ainult jooksevad ja karjuvad?” Vanaema vastab: “Küll Soomes ka korda peetakse, lihtsalt eri moel kui siin Eestis. Viimane kord lapsevanemate koosolekul räägiti peredele, et seal on nüüd hakatud keelamist vältima. Nad märkasid, et lastele öeldakse liiga tihti “ei”, kuigi tegelikult peaks neid toetama.”

vanhemmille

Viguriväntti istuu mummon sylissä puutarhakeinussa ja syö jäätelöä. Naapurin täti huomaa kaksikon aidan toisella puolella ja huudahtaa:

–Hei Viguriväntti! Oletkin tullut Suomesta mummoa tapaamaan. Joko olet siellä Suomessa oppinut lukemaan?

–En vielä, vastaa Viguriväntti ja mummo jatkaa:

–Suomalaisten lasten ei tarvitse oppia lukemaan vielä päiväkodissa. He opettelevat esikoulussa kirjaimia ja numeroita. Ensimmäisen luokan opettajan tehtävä on opettaa lapset lukemaan.

–Ihanko totta?, naapurin täti ihmettelee.

–Viguriväntti, joko olet käynyt koulun pääsykokeissa?

–Minun ei tarvitse mennä pääsykokeisiin, vastaa Viguriväntti. Mummo kertoo:

–Viguriväntti menee aikanaan päiväkodin vieressä sijaitsevaan lähikouluun. Täällä Virossakaan ei tarvitse käydä pääsykokeessa päästäkseen tavalliseen kouluun.

–Minä kävin 5-vuotiaana neuvolassa, sanoo Viguriväntti. Neuvolan täti selitti, että minä voin aloittaa koulun ihan normaalisti 7-vuotiaana. Osasin tehdä tehtävät tosi hyvin, mutta kaikki eivät osaa ja he saavat silloin erityistä tukea.

–Voi sentään! Minä muistan vielä, kun omat lapseni aloittivat koulun, huudahtaa naapurin täti. Ensimmäinen koulupäivä syyskuun alussa oli oikea juhlapäivä. Lapset pukivat yleen juhla vaatteen ja veivät opettajalle kukkia. Minäkin olin mukana ja muistan kuinka jokainen uusi oppilas sai aapisen omakseen. Koulun rehtori piti juhlapuheen ja liput liehuivat salossa. Kaikki lapset istuivat kauniisti paikoillaan.

–Suomessa koulu alkaa elokuun puolivälissä, mutta se ei ole erityinen juhlapäivä, toteaa mummo. Suomessa koulunkäynti on muutoinkin erilaista kuin Virossa. Tiesitkö, että suomalaiset koululaiset ulkoilevat joka päivä välitunneilla ja ensimmäisillä luokilla ei tule juurikaan läksyjä? kysyy mummo.

Naapurin täti näyttää hämmästyneeltä. –Sielläkö lapset vaan juoksevat ja riehuvat? Mummo vastaa: –Kyllä Suomessa kuria pidetään, mutta hiukan eri tavalla kuin täällä Virossa. Viimeksi vanhempainillassa päiväkodissa kerrottiin perheille, että nyt siellä on alettu välttää kieltoja. He huomasivat, että lapsille sanotaan liian usein ei, vaikka oikeastaan pitäisi kannustaa.

Artiklid

Artikkelit

Johanna Reiman

Argipäev ja unistused

Kuulsin kauneid tänusõnu. Mu teismeealine noorim laps rääkis, et skautide lipkonna lapsed olid kiitnud teda hea kuulamisoskuse eest. „Olen õppinud selle sinult, ema. Sa kuulad alati tähelepanelikult, kui mul on midagi rääkida.”

Olen 21 aastat noorsugu kasvatanud. Kriitika on olnud osalt muserdav. Millal olen liiga paks, tihti lihtsalt igav. Isegi mu soeng on naeruväärne. Mu enesehinnangut on korduvalt proovile pandud. Seetõttu tunduski kiitus nii tore.

Lapsepõlv on inimese jaoks ainulaadne aeg. Maailma terviseorganisatsiooni WHO järgi pannakse lapsena alus kogu ülejäänud elule. Pere ühised väikesed hetked annavad lapsele hea pagasi kogu ülejäänud eluks. Lugemine, õueskäigud, laulud, mängud ja küpsetamine on tähtsamad, kui arvata oskame! Huvi õppimise vastu sünnib väikestest hetkedest. Põhi täiskasvanuelu heaolule luuakse lapsena.

Kui meie, vanemad, vaid oskaksime suhtuda kasvatamisesse rõõmsamalt. Loomulikult peame rangelt rõhutama hambapesu, juurviljade söömist ja kodutöid. Ei-sõna tähendust õpitakse kõige paremini kodus. Siiski, kui meenutan aegu, kui enda peres olid väikesed lapsed, oleksin võinud olla muretum. Kuigi laps on meist täiskasvanutest sõltuv – ja just sellepärast – nõutakse vanematelt tõelist tarkust. Vajame oskust kasvatada väikestes ja suurtes asjades.

Lapsed kasvatavad meid iga päev

Miski siin elus pole nii lõbus – ja kohutav – kui lapsed. Laste kaudu saame maailma kohta uusi asju teada. Tuttav ema ütleb, et oleks ilma oma lasteta väljakannatamatu inimene. On huvitav tutvuda lastenõuandlaga, lasteaiaga, kooliga ja laste hobidega.

Elu koos lastega tähendab rõõmu ja põnevust. Ise meenutan mh kahe perekonna rattaretke kaunil Saaremaal. Toredad on olnud ka kaardimängud laste sõpradega. Kedagi ei ole häirinud, et meil oli segadus. Teisalt kogetakse peredes tihti ka suuri raskusi.

Usaldavas keskkonnas kasvavad lastest õnnelikud inimesed. Psühhoterapeut Maaret Kallio sõnadega – tuleb olla karmilt leebe. Lapsed ja noored vajavad iga päev sooja süüa, rõõmu ja unistusi.

Johanna Reiman on MTÜ Läänemere tervislike linnade võrgustiku tegevjuht. Ühing on maailma terviseorganisatsiooni WHO koostöökeskus.

Anneli Tamme

Maassa maan tavalla – üllatusi Soome elus

Soomes soovivad inimesed järgida ettekirjutatud seadusi. Nad soovivad seda päriselt! Anname siin näpunäiteid seadustest ja kommetest, mis mõnikord võivad tekitada meile, eestlastele, segadust.

Vanematel on keelatud lapsi füüsiliselt karistada või ähvardada, selle alla kuulub ka tutistamine või vitsaga/rihmaga löömine ning hirmutamine. Seda loetakse Soomes laste kallal vägivalda tarvitamiseks ning on kohtulikult karistatav.

Alla 12-aastaseid lapsi ei tohi jätta ööseks ega ka päeval pikemaks ajaks üksinda koju. Rääkimata koolieelikutest. Naabritel on õigus laste hooletusse jätmisest teatada sotsiaalvalvele.

Peredes on tavaks, et öörahu algab argipäevadel juba kella 20-21 paiku ning hommi-kuti ärgatakse varem kui Eestis tavaks.

Enamasti on korterelamutes keelatud peale kl 21 või hiljemalt 22 tolmuimejaga tube koristada või siis pesumasinaga pesu pesta. Ka tantsimine ja valjult muusika kuulamine on hea õhturahu saabudes lõpetada. Kui müra häirib naabri rahu, on tal õigus kaevata majavanemale (isännöitsijä).

Soome on kodanikuühiskond, see loob tingimused, et jälgitakse kaaskodanike tegevusi ning käitumist, kuidas peetakse kinni ettekirjutatud seadustest ja normidest. On loomulik, et rikkumiste ja ebamääraste olukordade korral tehakse ettekandeid vastavatesse institutsioonidesse.

Ka sina võid Eesti kodanikuna esitada kaebuse, kui näed rikkumisi või muid ebakohi. Kaebaja ei tähenda alati kadedat ega pahatahtlikku inimest. Väga tihti ta seisab hea selle eest, et kellelegi liiga ei tehtaks. Soome on võrdõiguslik maa.

Soome lastekaitse ja peretöö on oma loomult suures osas ennetav. Seega ära imesta kriteeriumite üle, millega võidakse sattuda lastekaitse kliendiks. See ei ole karistav ega hukkamõiste, vaid abistav ja toetav ning sobivaid lahendusi otsiv ja pakkuv osa sotsiaalsest võrgustikust.

Ja on veel asju, mida on hea teada:

- Siin planeeritakse elukorraldus pikalt ette. Sügisel oleks juba hea teada, kuidas kavatsed jagada aega jõulupühadel ja aastavahetusel. Kevadel tuleb planeerida jaanipäeva. Seda siis, kui oled töötav inimene.
- Soomlane ei ole ihnuskoi, vaid säästlik ja etteplaneeriv. Oled teretulnud soomlasest naabri juurde külla, juhul kui oled külaskäigu temaga eelnevalt kokku leppinud.

- Haiged ja tõbised inimesed jäägu parem koju haiguslehele, sest nii näitad sa lugupidamist kaaskodanike vastu, kui ei lähe teistele pisikuid levitama.
- Lemmiklooma omades pead tema eest ka hoolt kandma ning tagama, et loom ei häiri naabrite rahu. Vastasel juhul on naabril õigus kaevata loomakaitseks või majavanemale.
- Ühisomandis oleval krundil on keelatud auto pesemine, näiteks ridaelamu või korterelamu hoovides. Ka vaipade pesemiseks on selleks eraldi ettenähtud kohad.
- Ükskõik millisest metsast ei või murda puid ega oksti, ka mitte kadakaoksi saunaviha jaoks! Tõsi, Soomes on igaühel õigus korjata metsadest marju ja seeni. Ära mine vaid teise õuele liiga lähedale.
- Soomes on palju matkamiseks mõeldud alasid, kus igaüks võib ka vabalt ööbida. Ööbida võib kas telkides, katusealustes (laavu), matkatubades või lihtsalt lageda taeva all. Metsades on tuletegemiseks ettenähtud kohad, mis on metsamajandi (metsähallitus) poolt spetsiaalselt ehitatud. Enamasti on need paigad varustatud ka kuivade küttepuudega. Samuti leidub neis paikades ka kuivkäimlaid, mis on üldjuhul varustatud wc-paberiga. Kontrolli enne internetist, kus käesoleval päeval on lubatud või keelatud tuletegemise piirkonnad – metsäpalovaroitukset – ja toimi selle kohaselt. Ära tee lõket, kui see on just selles kohas sellel päeval keelatud!
- Soomes on tavaline, et ühiskondlikke huve ning tegemisi aetakse registreeritud seltside ja ühingute kaudu. Ka sina oled oodatud kaasa lööma! Tule julgesti ja küsi ise, sest teised ei tea sind kutsuda. Nii võid leida sarnaste huvidega uusi tuttavaid ja sõpru.
- Kui sa ei ole mingis asjas päris kindel või oled nõutu, küsi. Soomlased on väga abivalmid ja tahavad aidata ning hoolida kaasinimestest. Ka sinust.

Soomlased ise ütlevad naerusui:

- On parem, kui sa ei küsi minu palga kohta. Teed väga hästi, kui ei esita ka oma palganumbreid.
- Bussis ei ole vaja istuda minu kõrvale, kui on veel tervenisti vabu pingiridasid.
- Ära lärma korterelamute trepikodades!
- Liftis ei ole kombeks võõrastega rääkida, samuti oodates rohelist tuld ülekäigurajale.
- Maal kuskil metsarajal aga tervitatakse kõiki inimesi, mis sellest, et ei tunta.

"Meid soomlasi on üldjoontes kahte tüüpi: introverdid ja ekstraverdid. Mille järgi neid võib eristada? Kui soomlasest introvert on liftis võõra inimesega, vaatab ta vaid oma kinganinasid. Kui aga ekstravert on võõraga liftis, vaatab ta tolle teise kinganinasid."
(Radiodei, 2016)

Kõik oleks justkui samamoodi nagu Eestiski, kuid siiski erinev!

Artikli autor Anneli Tamme on pärit Eestist, aga elanud juba pikalt Soomes ja teeb sotsiaaltööd lastekaitsealal.

Heli Virjonen

Soome päevahoid ja põhikool toetavad lapse kasvu

Alushariduse eesmärgiks on toetada lapse kasvu, arengut ja õppimist ning edendada heaolu. Soomes võib seda korraldada lasteaias, peres või mujal, näiteks lasteringi või mängutegevusena. Valla ülesanne on pakkuda igale lapsele lasteaiakoht vastavalt pere vajadustele ja soovidele. Igal eelkooliealisel lapsel on õigus alusharidusele. Vanemad otsustavad, kas nende laps osaleb selles. Päevahoid on tavaliselt tasuline ja tasu sõltub pere sissetulekutest.

Päevahoiu koostatakse igale lapsele isiklik alushariduskava, millest vesteldakse ühes vanematega. Vanemad saavad oma nägemusi ja soove esitada, kuna nemad tunnevad enda last kõige paremini. Töötajad omakorda on professionaalid (lasteaiadidaktid ja lapsehoidjad), kes oskavad lapsi individuaalselt toetada, isegi kui tegutsetakse rühmas. Tegevusi planeeritakse mitmekülselt ja nende hulgas on muuhulgas palju mängimist ja õues olemist. Lastele pakutakse päeva ajal lasteaias sisalduvad toidukorrad (hommiku-, lõunasöök ja oode). Vanematega ollakse tihedas kontaktis, igapäevastele kohtumistele lisaks korraldatakse individuaalseid kasvatusvestlusi, rühma vanemateõhtuid, pidusid ja matku ning lisaks saavad vanemad infot ka meili teel erinevates lasteaedades eri viisil.

Eelkool on lastele tasuta ja see muutus aastal 2015 kohustuslikuks. Üldiselt on lapsed eelkoolis kuueaastastena. Eelkooliõpetust korraldatakse nii lasteaedades kui koolides sõltuvalt vallast, kus pere elab. Eelkooliõpetust on neli tundi päevas ja sellele lisaks võib laps vajadusel ka lasteaias käia.

Soomes lähevad lapsed kooli sellel aastal, kui laps saab seitsmeaastaseks. Mõnikord on ka erandeid ühes või teises suunas, kui pärast nõupidamisi ja selgitusi vanemate ja spetsialistide vahel leitakse, et see tuleks lapsele kasuks. Põhikool on tasuta ja see annab kõigile lastele ja noortele võrdse aluse edasiõppimiseks. Peale õpetuse on ka õpikud ja muud õppematerjalid ning töövahendid tasuta. Õpilasel on ka õigus saada igal koolipäeval tasuta täisväärtuslik toidukord ning teatud eeldustel tasuta transport kooli. Samuti on õpilasel õigus tasuta kasutada kooli poolt pakutavaid õpilaste tugi-teenuseid (nt kooli sotsiaaltöötaja, psühholoogi või meditsiiniõe teenused).

Põhikool on 1.–9. klass ja see on mõeldud 7–16-aastastele. 1.–6. klassini õpetab tavaliselt klassijuhataja, kes õpetab kõiki või enamikke õppeaineid. 7.–9. klassis õpetavad erinevaid õppeaineid erinevad aineõpetajad. Õpetajad suhtlevad koduga e-kooli sarnase keskkonna Wilma abil, milles sõnumid liiguvad mõlemas suunas – koolist koju ja vastupidi. Lisaks kutsuvad õpetajad tavaliselt igal õppeaastal iga lapse vanemad n-ö vanemate veerandtunniks nimetatud kasvatusvestlusele.

Artikli autor Heli Virjonen on Turu rakenduskõrgkooli kasvatuserialade lektor, kasvatuseduste magister (õpetusalaadeks eelkooliealine kasvatus ja tegevuslikud meetodid).

Armastan sind kaugelt

Kiiresti muutuvas maailmas muutuvad ka peremudelid. Eestis on palju peresid, kus pereisa või -ema töötab Soomes või mõnes teises riigis, pereliikmed aga elavad Eestis. Sellist 21. sajandile iseloomulikku mudelit, kus ühe pere elu- ja töökorraldus on jagunenud mitme maa vahel, nimetatakse hargmaiseks pereks.

Tallinna Ülikooli Rakvere kolledž osales Eesti-Soome koostööprojektis REGI, mille eesmärk oli toetada kahe riigi vahel hargnenud peresid. Aprillist detsembrini 2016 kolledžis toimunud teemaõhtud „Armastan sind kaugelt” andsid inimestele võimaluse jagada oma kogemusi ning osa saada teiste omadest. Osalesid valdavalt pered, kus mees töötab väljaspool Eestit, naine lastega on kodumaal. Oli ka neid, kel selline kogemus juba seljataga, samuti peresid, kus taoline otsus on parasjagu arutlusel ning poolt- ja vastuargumendid kaalumisel.

Arutasime ühiselt, kuidas sündisid hargmaisust loovad otsused; millistele raskustele osati ennetavalt mõelda, mis oli ootamatu; mis aitab raskustega toime tulla; kuidas hoida paarisuhet, kui kaasa on eemal; mida teha, et eemal olev vanem ei jääks lastele võõraks; kuidas jagada vastutust lapsevanemana; kuidas tulla toime üksiolekuga, suurenenud kohustuste ja vastutusega; kuidas mõista laste käitumise taga nende tundeid ja vajadusi ning olla neile emotsionaalselt toeks; kuidas ise toetust küsida ja „oma tassi“ täita ning milliste eduka suhtlemise „salanippide“ arvestamine võimaldab nii laste kui meestega suhtlemisel aega ja energiat säästa.

Raskemaks kui mistahes probleemide lahendamist peeti asjaolu, et mehe äraolekul puudub võimalus lapsevanema rollist ja vastutusest puhkust saada, seepärast rõõmustati võimaluse üle kodust välja tulla ja lapsed kaasa võtta. Ajal, mil emad osalesid vestlusringis, tegeleti kolledžis ka lastega – mängiti ja meisterdati ning lastelgi oli vahva. Üks laps väljendas rahulolu toimunuga tabavalt: „Emadel on teemaõhtu ja lastel on lõbuõhtu!”

Ka täiskasvanute tagasiside teemaõhtutele oli väga positiivne, sest arutlusel olnud teemadega olid inimesed olnud üksi. Eestlane ei kipu oma muresid jagama, veel vähem osatakse tavaelus teise muret toetavalt kuulata. Reaktsioonid stiilis: „Mis sa rikkureid räägid,“ teevad ettevaatlikuks. Olime üllatunud ja rõõmsad, kui avatult ja aktiivselt kohaletulnud vestluses osalesid. Üksteist kuulati ära, mõeldi kaasa, jagati kogemusi. Osalenute sõnul aitasid arutelud teadvustada nii enda kui pereliikmete vajadusi, vähendada tavapäraseid suhtlemisvigu ning õppida tajuma ja mõistma olukordi ka mehe ja laste vaatenurgast. Tagasisidest selgus, et võrreldes aasta taguse ajaga tegutsetakse teadlikumalt paarisuhte heaks (võetakse teineteise jaoks aega, kuulatakse üksteist ära, antakse positiivset tagasisidet). „Näen nüüd palju suuremat pilti,“ lausus üks naistest. Väljendati soovi teemaõhtute jätkamiseks, et jagada omavahel kogemusi ja leida tuge.

Ühiselt kujunenud soovitused:

- Kaasa lapsed arutlusse juba otsuse kaalumise käigus.
- Räägi avatult ja lapsele mõistetaval moel, miks peate sellist elukorraldust vajalikuks.
- Kuula lapse reaktsiooni südamega, püüa mõista ta tundeid ja vajadusi.
- Selleks, et toetada last tema emotsioonidega toimetulekul, peegelda tema tundeid ja vajadusi (ütle talle oma sõnadega, milliseid tundeid ja vajadusi temas tajud). Kui laps ütleb: „Aga kas ma ei näe siis issit enam üldse,“ võid peegeldada: „Sa oled mures, et kui issi töötab Soomes, saad temaga vähe koos olla.“
- Arutage koos mehe ja lapsega, kuidas hoida nendevahelist kontakti ja suhet, kui isa ei ole igapäevaselt kodus. Tähtis on kuulata ja arvestada lapse soove ja ettepanekuid.
- Tänapäeva tehnika kasutamine võimaldab jäädvustada ja jagada nii igapäevasündmusi kui erilisi hetki. Skype'i kasutades võib lisaks päevasündmustest rääkimisele korraldada ühist õhtusööki (füüsiliselt ollakse eemal ja süüakse erinevat toitu, kuid sama tegevus ja omavaheline suhtlemine võimaldab emotsionaalselt koos olla); vaadata lapse joonistusi ja juhendada ta koolitööd jms.
- Planeerige eemal töötava vanema vaba aega ja koduskäimisi nii, et ta saaks osaleda laste jaoks olulistel üritustel. Kui siiski ei ole võimalik osaleda, salvestage toimunu ja vaadake hiljem koos, nii saate osa üksteise reaktsioonidest ning on võimalik lapsele oma heameelt väljendada ja tunnustust jagada.
- Kui eemalolev vanem tuleb koju, võtke aega ka lihtsalt koosolemiseks, ärge täitke kogu aega tegemist vajavate töödega, nii saate oma tundeakud täis laadida.
- Kõik, mida teete oma paarisuhte heaks, mõjub positiivselt ka lastele ja loob neile turvalisust.
- Pea meeles, et mehel on ka raske, ka tema igatseb, seepärast tunne huvi ka selle vastu, kuidas temal läheb; kuula ja tunnusta.
- Ära vingu asjade pärast, milles mees sind aidata ei saa, vaid leia võimalused nendega hakkama saamiseks
- Ära jäta ennast üksi, loo ja kasuta oma tugivõrgustikku (sõbrad, sugulased, naabrid jt), mõtle läbi, kelle poole erinevate vajadustega pöörduda. Kui näiteks toru läheb katki, pole vaja hakata mehele Soome helistama, võid kohe töömehe või hea naabri poole pöörduda.
- Nii mehe kui lastega suhtlemisel jälgi ja arvesta suhtlemise „valgusfoori“. Kui teine on ärritunud, põleb fooris punane tuli, mis ütleb: Stopp! Peatu ja kuula (ning peegelda tema sügavamaid tundeid ja vajadusi)!
- Probleemolukordades kasuta lahenduste leidmiseks ”kinosaali tagumist rida”: kujutle, et istud kinosaalis ja vaatad toimuvat ekraanil, istudes tagumises reas. Nii saad oma emotsioonidest välja astuda, näha tervikpilti ning mõista nii ennast kui teist inimest. Kõrvaltvaataja positsioon võimaldab anda endale (seal ekraanil) soovitusi, kuidas olukorda lahendada/mida teha.
- Oma vajadusi rahuldades täidab „oma tassi“, siis jaksad ka teiste jaoks olemas olla.

Ka juhul, kui plaanite kogu perega mujale, nt Soome kolida, kaasa lapsed arutlusse otsuse kaalumise käigus. Aita lapsel mõelda nii poolt- kui vastuargumentide üle, küsides sellekohaseid küsimusi ning kuulates ja peegeldades ta vastuseid.

Arvesta, et laps ei oska ette näha kõiki võimalikke raskusi ja tagajärgi: tugivõrgustiku puudumine (vanavanemad, sõbrad, trennikaaslased, naabrid jt); võõras keelekeskkond; armsatest paikadest ja harjumuspärastest tegevustest eemalolemine; uues keskkonnas kontakti saamine klassikaaslaste ja õpetajatega jm ning too vajadusel need vaatenurgad arutlusse. Kuula ja peegelda lapse tundeid ja vajadusi. Kui olete kolinud, aita lapsel tutvuda uue keskkonnaga, ole lapsele eeskujuks naabrite ja teiste inimestega kontakti loomisel, looge uusi rutiine ja peretraditsioone, toeta lapse kontakte kodumaal elavate sõprade ja sugulastega. Ole lapse jaoks olemas!

Pille Murrik on TLÜ Rakvere kolledži lektor, pereterapeut ning Gordoni perekooli ja PREP-paarisuhte koolitaja.

Kristel Mänd on TLÜ Rakvere kolledži arendusjuht ja REGI-projekti Eesti koordinaator.

Kaisa Jokela

REGI projekt toetab peresid

Soome on teine kodumaa aina suuremale hulgale eesti peredest. Tööga seotud sisseränne Eestist Soome on viimaste aastate jooksul kiiresti kasvanud. Eestlased on alates 2010. aastast olnud suurim välismaalaste kogukond Soomes. Nad leiavad paremini tööd võrreldes teiste välismaalaste gruppidega. Kuna nad saavad tavaliselt suhteliselt hästi hakkama, jäävad nende vajadused tihti tagaplaanile, hoolimata sellest, et ühiskondlikud erinevused kahe maa vahel mõjutavad Soome eestlaste igapäevaelu ja heaolu. Soomes elavad ja töötavad eestlased on suur, kuid nähtamatu rahvarühm. Tööga seotud ränne toob endaga kaasa erinevad sotsiaalsed ja igapäevaeluga seotud probleemid nagu üksindus, toe ja õige informatsiooni puudumine ja oma kultuurilise identiteedi kaotamine.

REGI-projekti (Reacting to growing immigration – strengthening social inclusion of Estonian migrant families in Finland and Estonia) eesmärgiks oli toetada tööga seotud Eesti sisserändajaid ja nende peresid nii Eestis kui ka Soomes. Projektis selgitati sihtrühma vajadusi ja probleeme, prooviti informatsiooni ja toe suurenemise ning erinevate praktiliste ja ühiskondlike vahendite abil ennetada sotsiaalsete probleemide tekkimist ja tugevdada heaolu. Oluline on olnud ka mõlema maa professionaalide vahelise koostöö lisamine ja koolitamine, et ära tunda tööga seotud sisserände probleeme. Projekti käigus tehti koostööd mitme osapoolega erinevatest ühingutest ja ametiliitudest ning erasektori tööandjatega ja ka avaliku sektori organisatsioonidega.

Projekti tulemusena suurenes Eesti perekondade heaolu ja kaasatus. Need on olulised alustalad tugeva ja terve kogukonna arenguks. REGI-projekt toimus aastatel 2015-2017 ja seda viisid ellu koostöös Turu Rakenduskõrgkool, Eesti keskus Turus (Varsinais-Suomen Viro-keskus ry), MTÜ Läänemere tervislike linnade võrgustik ja Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledž. Projekti rahastas EU Interreg Central Baltic programm 2014-2020.

Artikli autor Kaisa Jokela on Regi-projekti koordinaator ja Turu Rakenduskõrgkooli projektinõunik.

Johanna Reiman

Arkea ja unelmia

Sain kauniita kiitoksia. Teini-ikäinen kuopus kertoi, että partiolippukunnan lapset olivat kehuneet häntä hyvästä kuuntelemisesta. ”Olen oppinut sen sinulta, äiti. Kuuntelet aina tarkkaan, kun mulla on asiaa.”

Olen kasvattanut nuorisoa 21 vuotta. Kritiikki on ollut osin murskaavaa. Milloin olen liian paksu, usein tylsä. Jopa hiustyylini on naurettava. Itsetuntoni on ollut kovalla koetuksella monta kertaa. Sen takia kehut tuntuivatkin niin mukavilta.

Lapsuus on ainutlaatuinen aika ihmiselle. Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan lapsena luodaan perusta loppuelämälle. Pienet perheen yhteiset hetket antavat lapselle hyviä eväitä loppuelämäksi. Lukeminen, ulkoilu, laulut, pelit ja leipominen ovat tärkeämpiä kuin arvaammekaan! Kiinnostus oppimiseen syntyy pienistä hetkistä. Pohja aikuisuuden hyvinvoinnille luodaan lapsena.

Osaisimmepa me vanhemmat ottaa kasvattamisen iloisemmalla mielellä. Tietenkin meidän pitää tiukasti korostaa hampaiden pesua, kasvien syömistä ja kotitöitä. Ei-sanan merkitys opitaan parhaiten kotona. Silti kun muistelen perheeni pikkulapsiaikojä, olisin voinut olla huolettomampi. Vaikka lapsi on meistä aikuisista riippuvainen – ja juuri sen takia – vanhemmilta vaaditaan todellista viisautta. Tarvitsemme taitoa kasvattaa pienissä ja suurissa asioissa.

Lapset kasvattavat joka päivä

Mikään ei elämässä ole niin hauskaa – ja kamalaa – kuin lapset. Lasten kautta maailmasta löytää uusia asioita. Tuttu äiti sanoo, että olisi ilman lapsiaan sietämätön ihminen. On kiinnostavaa tutustua neuvolaan, päiväkotiin, kouluun ja lasten harrastuksiin.

Elämään lasten kanssa liittyy iloa ja jännitystä. Itse muistelen mm. kahden perheen pyöräretkeä kauniilla Saarenmaalla. Mukavia ovat olleet myös korttipelit lasten kaverien kanssa. Ketään ei haitannut, että meillä oli sekaista. Toisaalta isot vaikeudet koetaan usein juuri perheissä.

Luottamuksen ilmapiirissä lapsista kasvaa onnellisia ihmisiä. Psykoterapeutti Maaret Kallion sanoin pitää olla lujasti lempeä. Lapset ja nuoret tarvitsevat joka päivä lämmintä ruokaa, iloa ja unelmia.

Johanna Reiman on Itämeren alueen Terveet Kaupungit ry:n toiminnanjohtaja. Yhdistys on Maailman terveysjärjestö WHO:n yhteistyökeskus.

Anneli Tamme

Maassa maan tavalla – lait ja tavat, jotka voivat olla yllätyksiä muuttajalle

Suomessa ihmiset haluavat noudattaa lakeja. Ja he ovat vakavissaan! Tässä muutamia vinkkejä laeista ja säännöistä, jotka voivat tuntua meidän virolaisten mielestä hämmäntäviltä.

On tärkeä huomata, että lasten rankaiseminen fyysisesti ja myös kaikenlainen väkivallalla uhkaaminen on kiellettyä. Myös tukistaminen ja risulla tai remmillä lyöminen ja niillä pelotteleminen luetaan fyysiseksi väkivallaksi, jota vanhemmat eivät saa käyttää kasvatukseen. Tämän katsotaan olevan lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa, ja se voi johtaa oikeudenkäyntiin ja tuomioon.

Alle 12-vuotiaasta lasta ei saa jättää yksin kotiin yöllä eikä myöskään päivällä pidemmäksi ajaksi. Puhumattakaan esikouluikäisestä ja sitä nuoremmasta lapsesta. Naapureilla on oikeus tiedottaa sosiaaliviranomaisille, jos he huomaavat laiminlyöntejä.

Suomalaisissa perheissä on tapana aloittaa yörauha arkisin jo kello 20-21 maissa ja aamulla herätään aikaisemmin kuin Virossa. Yleensä kerrostaloissa on kaikenlainen meluaminen kiellettyä kello 21 tai kello 22 jälkeen, eli illalla ei saa esimerkiksi imuroida asunnossa pölynimurilla tai pestä pyykkiä pesukoneessa. Myös tanssiminen ja musiikin kuunteleminen on hyvä lopettaa yörauhan saapuessa. Jos melu häiritsee naapurin rauhaa, hän voi kannella isännöitsijälle.

Suomi on kansalaisyhteiskunta, se luo edellytykset sille, miten täällä on tapana seurata muiden tekemisiä ja käyttäytymistä, ja miten noudatetaan lakeja ja toimintatapoja. Väärinkäytöksistä ja epäselvyyksistä on oikeus ja usein velvollisuuskin kannella vastaaviin instituutioihin.

Yhtä lailla myös sinä, Viron kansalainen, voit valittaa, jos näet rikkomuksia tai muita puutteita. On tärkeää ymmärtää, että kantelija ei ole kateellinen tai ilkeä henkilö. Hyvin usein hänen tarkoituksensa on varmistaa, ettei kukaan loukkaannu. Suomi on tasa-arvoinen maa, ja kaikilla on samat oikeudet ja velvollisuudet.

Suomen lastensuojelu- ja perhetyö on luonteeltaan ennaltaehkäisevää. Joten älä ihmettele kriteerejä, joiden mukaan joku saattaa päätyä lastensuojelun asiakkaaksi. Lastensuojelun tarkoitus ei ole rangaista eikä tuomita, vaan sen tarkoitus on auttaa ja pyrkiä ongelmanratkaisuun. Se on osa yhteiskunnan sosiaalista turvaverkostoa.

Ja vielä asioita, jotka on hyvä tietää:

- Täällä Suomessa elämä suunnitellaan pitkälle etukäteen. Syksyllä olisi hyvä tietää, miten aiot viettää aikaa jouluna ja vuodenvaihteessa. Keväällä onkin jo aika suunnitella juhannusta. Näin ainakin silloin, kun olet työssäkäyvä.
- Suomalainen ei ole pihi, vaan säästäväinen ja suunnitelmallinen.
- Olet tervetullut vierailemaan suomalaisen naapurin luo, jos olet sopinut vierailusta etukäteen.
- Sairastuneena ja vilustuneena kuuluu jäädä kotiin sairauslomalle. Näin osoitat kohteliaisuutta kanssaihmiä kohtaan, koska et mene levittämään muille viruksia.
- Jos otat lemmikin, sinun täytyy huolehtia siitä ja varmistaa, että lemmikkisi ei häiritse naapureiden rauhaa. Muuten naapurilla on oikeus ilmoittaa eläinsuojeluun tai isännöitsijälle.
- Yhteisomistuksessa olevalla tontilla, esimerkiksi kerrostalon tai rivitalon pihalla, on kielletty auton peseminen. Myös mattojen pesu on sallittua ainoastaan siihen tarkoitettulla alueella.
- Metsästä ei saa vapaasti ottaa puita eikä taittaa oksia, äläkä missään tapauksessa taita katajanoksia, edes saunavihtaan! Toisaalta Suomessa on laajat jokamiehen-oikeudet, jotka tarkoittavat, että jokaisella on oikeus poimia marjoja ja sieniä metsästä. Älä kuitenkaan mene liian lähelle toisen pihaa.
- Suomessa on runsaasti retkeilyalueita, joissa kuka tahansa voi vapaasti myös yöpyä. Yön voi viettää joko teltassa, laavussa, matkatuvassa tai taivasalla. Metsähallitus on rakentanut retkeilijöitä varten myös avotulen tekemiseen tarkoitettut paikat. Yleensä nämä taukopaikat on varustettu kuivilla polttopuilla, ja ulkokäymälät ja wc-paperitkin löytyvät. Tarkista ennen lähtöä Internetistä metsäpa-lovaroitukset – ja toimi niiden mukaisesti. Älä tee avotulta jos se on juuri tässä paikassa tänään kielletty!
- Suomessa on tavallista, että yhteiskunnallisia etuja ajetaan ja yhteisiä harrastuksia edistetään rekisteröidyissä seuroissa ja yhdistyksissä. Olet tervetullut liittymään! Lähde itse mukaan ja kysy rohkeasti lisää, koska muuten muut eivät huomaa sinua kutsua. Yhdistysten kautta voit löytää uusia, samoista asioista kiinnostuneita ystäviä ja tuttavii.
- Jos et ole varma jostain asiasta tai et tiedä, kysy. Suomalaiset ovat erittäin avuliiat ja haluavat auttaa ja huolehtia toisista ihmisistä. Myös sinusta.

Suomalaiset itse neuvovat puoliksi leikillään:

- Älä kysy palkkaani. Oikein hyvä on, jos jättäisit myös oman palkkasi mainitsematta.
- Älä istu viereeni bussissa, jos on vielä muita paikkoja vapaana.
- Älä metelöi rappukäytävissä!
- Hississä ei ole tapana keskustella tuntemattomien kanssa. Sama pätee kun odotetaan vihreää valoa suojatiellä.
- Maalla syrjäisellä metsätiellä kuitenkin tervehditään kaikkia ihmisiä, myös tuntemattomia.

”Meitä suomalaisia on yleensä kahta tyyppiä: introvertteja ja ekstrovertteja. Miten ne voi erottaa toisistaan? Jos suomalainen introvertti on hississä vieraan ihmisen kanssa, hän katsoo omia kenkiään. Jos ekstrovertti on vieraan kanssa hississä, hän katsoo sen toisen kenkiä.” (Radiodei, 2016)

Kaikki näyttää olevan samanlaiselta kuin Virossa, mutta kuitenkin niin erilaista!

Artikkelin kirjoittaja Anneli Tamme on kotoisin Virossa ja asunut Suomessa jo pitkään. Hän työskentelee sosiaalityössä, mm. lastensuojelussa. Suomessa hän on suorittanut sosionomin tutkinnon (AMK), ja Virossa hänellä on sosiaalityöntekijän pätevyys.

Suomalainen päivähoito ja peruskoulu lapsen kasvua tukemassa

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Suomessa varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai muuna varhaiskasvatuksena kuten esimerkiksi kerho- ja leikkitoimintana. Kunnan tehtävänä on tarjota jokaiselle lapselle päivähoitopaikka perheen tarpeiden ja toiveiden mukaan. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus saada varhaiskasvatusta. Vanhemmat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Päivähoito on yleensä maksullista ja maksu määräytyy perheen tulojen perusteella.

Päivähoidossa jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, josta keskustellaan yhdessä vanhempien kanssa. Vanhemmat saavat esittää omia näkemyksiään ja toiveitaankin, koska he tuntevat oman lapsensa parhaiten. Työntekijät puolestaan ovat ammattilaisia (lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia), jotka osaavat tukea lapsia yksilöllisesti, vaikka toiminta toteutuukin ryhmämuotoisesti. Toimintaa suunnitellaan monipuoliseksi ja se sisältää mm. paljon leikkiä ja ulkoilua. Lapsille tarjotaan päivän aikana päivähoitomaksuun sisältyvät ateriat (aamupala, lounas ja välipala). Vanhempien kanssa pidetään tiiviisti yhteyttä, päivittäisten tapaamisten lisäksi järjestetään yksilöllisiä kasvatuskeskusteluja, ryhmän vanhempainiltoja, juhlia ja retkiä sekä lisäksi tietoa välitetään vanhemmille myös sähköisesti eri tavoin eri päiväkodeissa.

Koulun aloitusta edeltävä esiopetus on lapsille maksutonta ja siihen osallistumisvelvollisuus tuli voimaan vuonna 2015. Pääsääntöisesti lapset ovat esiopetuksessa kuusivuotiaina. Sitä järjestetään sekä päivähoidon että koulun yhteydessä, riippuen siitä kunnasta, missä perhe asuu. Esiopetusta pidetään neljä tuntia päivässä ja sen lisäksi lapsi voi saada päivähoitoa tarpeen mukaan.

Peruskoulun lapset aloittavat Suomessa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Joskus tästä poiketaan suuntaan tai toiseen, jos neuvottelujen ja selvitysten jälkeen vanhempien ja ammattilaisten mielestä se olisi lapsen edun mukaista. Perusopetus tuottaa kaikille lapsille ja nuorille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Opetuksen lisäksi oppikirjat ja muu oppimateriaalit sekä työvälineet ja aineet ovat maksuttomia. Oppilaalla on myös oikeus saada jokaisena koulun työpäivänä maksuton, täysipainoinen ateria sekä tietyin edellytyksin maksuton koulukuljetus. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto (esim. kuraattorin, psykologin tai terveydenhoitajan palvelut).

Peruskoulu käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7–16-vuotiaat). Kuuden ensimmäisen vuoden aikana opetusta antaa yleensä luokanopettaja, joka opettaa kaikkia tai useimpia aineita. Kolmen ylimmän luokan opetus on pääosin aineenopetusta, jolloin eri oppiaineita opettavat asianomaisten aineiden opettajat.

Opettajat pitävät yhteyttä koteihin Wilma-oppilastietojärjestelmän avulla, jolloin viestit kulkevat kaksisuuntaisesti koulusta kotiin ja päinvastoin. Lisäksi opettajat kutsuvat yleensä lukuvuosittain jokaisen lapsen vanhemmat ns. vanhempainartiksi nimitettyyn kasvatuskeskusteluun.

Artikkelin kirjoittaja Heli Virjonen on Turun ammattikorkeakoulun kasvatusaineiden lehtori, KM (opetusalueet varhaiskasvatus ja toiminnalliset menetelmät)

Pille Murrik ja Kristel Mänd

Rakastan sinua kaukaa

Nopeasti muuttuvassa maailmassa muuttuvat myös perhemallit. Virossa on paljon perheitä, joissa isä tai äiti työskentelee Suomessa tai jossain muussa maassa, ja samalla toiset perheenjäsenet asuvat Virossa. Ylirajaisuus vaikuttaa olevan 21. vuosisadan uusi perhemalli.

Tallinnan yliopiston Rakveren osasto on ollut mukana REGI-hankkeessa. Huhtikuusta joulukuuhun 2016 oppilaitoksessa järjestettiin teemailtoja otsikolla ”Rakastan sinua kaukaa”. Illat antoivat ihmisille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan. Osallistujat olivat enimmäkseen perheitä, joissa mies työskentelee ulkomailla, ja vaimo ja lapset ovat Virossa. Mukana oli myös niitä, joilla on tällainen kokemus jo takanaan, samoin kuin perheitä joissa tällaista päätöstä parhaillaan harkitaan.

Keskustelimme yhdessä siitä, miten kahdessa maassa asumiseen johtavat päätökset syntyvät; mitä vaikeuksia osattiin ennakoida, mitkä ongelmat olivat yllättäviä; mikä auttaa selviytymään vaikeuksista; miten hoitaa suhdetta, kun puoliso on kaukana; mitä tehdä, jotta kaukana asuva vanhempi ei muuttuisi lapselle vieraaksi; kuinka jakaa vastuu vanhempien välillä; miten selviytyä yksin, kun työmäärä ja vastuu perheestä kasvaa; miten ymmärtää lasten käyttäytymisen takana olevia tunteita ja tarpeita ja miten olla heille tueksi; miten saada itselleen apua ja tukea, miten tankata omia voimavarojaan; mitkä viestinnän hyvät ”salakeinot” ovat osoittautuneet toimiviksi lasten sekä miehen kanssa.

Kaikkein vaikeimpana asiana pidettiin sitä, kuinka yksin ollessa vanhemman roolista ja vastuusta ei ole mahdollista saada lomaa. Siksi äidit olivat innoissaan mahdollisuudesta osallistua teemailtaan ja tuoda lapset mukaan. Keskusteluryhmän ajaksi järjestettiin lapsille leikkejä ja askartelua. Yksi mukana olleista lapsista totesi ytimekkäästi: ”äideillä teemailta, lapsilla huvi-ilta!”

Myös aikuisten teemailtojen palaute oli erittäin positiivista, koska keskusteltiin aiheista joiden kanssa ihmiset olivat siihen saakka joutuneet olemaan yksin. Virolaiset eivät ole tavallisesti kovin halukkaita jakamaan huoliaan, eikä arkielämässä ole tavallista että toinen kuuntelisi keskittyneesti ja tarjoaisi tukeaan. Reaktiot voivat olla jopa kateellisia, ”mitä sinä rikas valitat”, joten yllärajaiset perheet ovat olleet varovaisia puhumaan tilanteestaan. Olimme yllättyneitä ja tyytyväisiä, kun teemailtoihin osallistuneet puhuivat murheistaan avoimesti ja osallistuivat aktiivisesti keskusteluun. Kuunneltiin ja pohdittiin yhdessä, jaettiin kokemuksia. Osallistujien mukaan keskustelut auttoivat lisäämään tietoisuutta oman perheen tarpeista. He oppivat myös välttämään tyypillisiä virheitä viestinnässä. Oli myös hyvä oppia hahmottamaan ja ymmärtämään tilanteet miehen ja lapsen näkökulmasta. Palaute osoitti, että oli ryhdytty työskentelemään tietoisesti parisuhteen hyväksi (varataan aikaa toiselle, kuunnellaan, annetaan positiivista palautetta). ”Näen nyt paljon suuremman kuvan”, totesi yksi naisista. Perheet toivoivat myös jatkoa teemailloille.

Yhdessä mietittyjä suosituksia:

- Ota lapset mukaan keskusteluun jo silloin, kun muutoksia vasta harkitaan.
- Kerro lapselle avoimesti ja lapselle ymmärrettävällä kielellä, miksi mielestänne muutos on tarpeen.
- Kuuntele lapsen reaktioita sydämelläsi, yritä ymmärtää hänen tunteitaan ja tarpeitaan.
- Tue lapsen tunteita ja auta häntä ymmärtämään niitä. Voit heijastaa ja selittää hänen tunnetilaansa (kerro omin sanoin, mitä tunteita ja tarpeita havaitset hänessä). Jos lapsi sanoo, ”Mutta minä en näe isää sitten ollenkaan,” voit heijastaa: ”Sinä olet huolissasi siitä, että jos isä työskentelee Suomessa, et voi olla hänen kanssaan yhdessä niin paljon.”
- Keskustele miehen ja lapsen kanssa, miten he voivat pitää keskinäistä kontaktia yllä kun isä ei ole arkisin kotona. On tärkeää kuunnella ja ottaa huomioon lapsen toiveet ja ehdotukset.
- Nykyisen tekniikan avulla voit tallentaa ja jakaa sekä arjen tapahtumia että juhlahetkiä. Skypen avulla puhutaan päivän tapahtumista ja voidaan järjestää vaikka yhteisiä illallisia (kun syödään yhdessä, auttaa se emotionaalisen yhteyden syntymistä); Skypen kautta lapsi voi näyttää piirroksiaan ja vanhempi voi olla avuksi koulutehtävissä jne.
- Suunnitelkaa kaukana työskentelevän vanhemman kotivierailut niin, että hän voisi osallistua lapselle merkittäviin tapahtumiin. Jos se ei ole mahdollista, tallentakaa tapahtuma ja katsokaa se myöhemmin yhdessä, niin voitte jakaa toistenne reaktiot ja voitte näyttää iloanne ja arvostusta lapselle.
- Kun kaukana työskentelevä vanhempi tulee kotiin, viettäkää aikaa rauhallisesti yhdessä, älkää täyttäkö koko aikataulua velvollisuuksilla ja tekemättömillä töillä. Tunteiden akut pitää ladata yhdessäololla.
- Kaikki mitä teette parisuhteenne hyväksi, vaikuttaa myönteisesti lapsiin ja luo heille turvallisuutta.
- Muista, että myös miehellä on vaikeaa, myös hän ikävöi. Joten ole kiinnostunut myös siitä miten hänellä menee. Kuuntele ja kannusta.
- Älä valita asioista, joissa mies ei voi auttaa. Etsi keinoja selviytyä.

- Älä jää yksin, hyödynnä tukiverkostoasi (ystävät, sukulaiset, naapurit, jne.) Mieti kenen puoleen kääntyä eri tilanteissa. Esimerkiksi, jos putki on rikki, sinun ei tarvitse soittaa miehelle Suomeen, vaan voit etsiä ammattilaisen avuksi tai pyytää apua hyvältä naapurilta.
- Sekä miehen että lapsen kanssa muista ”liikennevalot”. Jos toinen on ärtynyt, syttyy punainen valo: nyt pitää pysähtyä ja kuunnella (ja heijastaa toisen tunteita ja tarpeita).
- Ongelmatilanteissa pidä mielessä ”elokuvateatterin takarivi”: Kuvittele, että istut elokuvasalin perällä ja näet tapahtumat valkokankaalla. Näin pääset kauemmaksi tunnekuohusta, ja voit nähdä ”koko kuvan” ja ymmärtää paremmin itseäsi tai muita ihmisiä. Sivustakatsojan roolista voit antaa itsellesi neuvoja, miten ratkaisisit ongelman.
- Kun huolehdit omista tarpeistasi, saat ”täytettyä oman kuppisi”. Sitten jaksat jälleen olla tueksi muille.

Myös siinä tapauksessa, että suunnittelette koko perheen muuttoa ulkomaille, esimerkiksi Suomeen, ota lapset mukaan päätöksentekoon. Auta lasta ajattelemaan muuton hyviä ja huonoja puolia. Esitä kysymyksiä niistä, ja kuuntele ja heijasta hänen tunteitaan.

Huomaa, että lapsi ei voi ennakoida kaikkia seurauksia ja mahdollisia ongelmia: tukiverkoston puute (isovanhemmat, ystävät, koulukaverit, naapurit, jne.); vieras kieliympäristö; rakkaista paikoista ja tutuista toimista eroon joutuminen, uusiin luokkatovereihin ja opettajiin tutustuminen jne. Voit tarvittaessa tuoda näitä erilaisia näkökulmia keskusteluun, ja miettikää yhdessä miltä lapsesta tuntuu.

Kun olette muuttaneet, auta lasta tutustumaan uuteen ympäristöön. Ole lapselle mallina uusiin naapureihin ja muihin ihmisiin tutustumisessa. Luokaa uusia rutineja ja perheen omia perinteitä. Tue myös lapsen kontakteja kotimaassa asuvien ystävien ja sukulaisten kanssa. Ole läsnä lapselle!

Pille Murrik on Tallinnan yliopiston Rakveren osaston lehtori, perheterapeutti ja Gordonin perhekoulun ja PREP-parisuhdeohjelman kouluttaja.

Kristel Mänd työskentelee Tallinnan yliopiston Rakveren osaston suunnittelijana ja toimii REGI-projektin koordinaattorina Virossa.

REGI-projekti perheiden tukena

Suomi on toinen koti yhä useammalle virolaiselle perheelle.

Työperäinen maahanmuutto Virosta Suomeen on lisääntynyt nopeasti viimeisten vuosien aikana. Virolaiset ovat olleet vuodesta 2010 lähtien suurin ulkomaalaisryhmä Suomessa. He työllistyvät hyvin verrattuna muihin maahanmuuttajaryhmiin. Koska he tavallisesti pärjäävät varsin hyvin, heidän tarpeensa jäävät usein vähälle huomiolle, vaikka yhteiskuntien väliset erot vaikuttavat virolaisten maahanmuuttajien arkeen ja hyvinvointiin. Suomessa työskentelevien ja asuvien virolaisten voi kuvailla olevan iso, mutta melko näkymätön väestöryhmä. Työperäinen muuttoliike tuo mukanaan erilaisia sosiaalisia ja inhimillisiä haasteita, kuten yksinäisyyttä, tuen ja oikeanlaisen tiedon puutetta ja oman kulttuuri-identiteetin katoamista.

REGI-projektin (Reacting to Growing Immigration – Strengthening social inclusion of Estonian migrant families in Finland and Estonia) tavoitteena oli tukea virolaisia työperäisiä maahanmuuttajia ja heidän perheitään sekä Virossa että Suomessa. Projektissa selvitettiin kohderyhmän tarpeita ja heidän kokemiaan haasteita, pyrittiin tiedon ja vertaistuen lisäämisellä sekä erilaisten käytännönläheisten ja yhteisöllisten keinojen avulla ehkäisemään sosiaalisten ongelmien syntymistä ja tukemaan hyvinvointia. Oleellinen osa projektia oli myös molempien maiden ammattilaisten välisen yhteistyön lisääminen ja kouluttaminen tunnistamaan ja kohtaamaan työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä haasteita. Projektin aikana yhteistyötä tehtiin monenlaisten eri tahojen kanssa, aina eri yhdistyksistä ammattiliittoihin ja työnantajista julkisen sektorin palveluiden tarjoajiin.

Projektin myötä lisättiin virolaisten perheiden hyvinvointia ja osallisuutta. Ne ovat tärkeitä rakennusaineita vahvoja ja terveyttä edistäviä yhteisöjä kehitettäessä. REGI-projekti toteutettiin vuosina 2015–2017 yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun, Varsinais-Suomen Viro-keskus ry:n, Itämeren alueen Terveet Kaupungit ry:n ja Tallinnan yliopiston Rakveren osaston kanssa. Projektia rahoitti EU:n Interreg Central Baltic 2014–2020 -ohjelma.

Artikkelin kirjoittaja Kaisa Jokela on REGI-projektin koordinaattori ja työskentelee hankeasiantuntijana Turun ammattikorkeakoulussa.

REGI-project supporting families

Finland is the second home to a growing number of Estonian families. Work-related immigration from Estonia to Finland has increased rapidly over the past few years. Estonians have been since 2010 the largest group of foreigners in Finland. They have employed well compared to other immigrant groups. Because they usually do well, their needs are often neglected, although there are differences between the societies that affect daily life and welfare of Estonians. Estonians can be described as a big community regarding working and living in Finland, but quite invisible. Work-related migration brings with it a variety of challenges, such as loneliness, the lack of support and information and the loss of cultural identity.

The aim of REGI-project (Reacting to Growing Immigration – Strengthening social inclusion of Estonian migrant families in Finland and Estonia) was to support the Estonian work-related immigrants and their families, both in Estonia and in Finland. The project has studied the needs and the experienced challenges of the target group in order to increase the knowledge and support. The project has used a variety of practical and community-based means to prevent the emergence of these social problems and to support overall well-being. An important part of the project was to increase cooperation between professionals of both countries to identify and meet the challenges associated with work-related immigration. During the project, cooperation has been carried out with various stakeholders ranging from different associations, trade unions and employers to public sector institutions.

The project has increased the well-being and inclusion of Estonian families. These are important parts in improving health and developing communities. REGI-project was implemented during 2015-2017 in cooperation with Turku University of Applied Sciences, Estonian Centre in Turku (Varsinais-Suomen Viro-keskus ry), Baltic Region Healthy Cities Association and the Tallinn University Rakvere College. The project was funded by the EU Interreg Central Baltic programme 2014-2020.

Viited / Viitteet:

Raamatu taustamaterjali kogumine / Kirjan tausta-aineiston keruu:

Kati Aalto ja Joanna Airiskallio:

Laste ja perede küsitlus enne lastemuusikali “Sööbik ja Pisik” etendust 22.09.2016:

Mis on sinu lemmikkoht Turus?

Lasten ja perheiden haastattelut Sööbik ja Pisik -musikaalin esityksessä 22.9.2016:

Lempipaikkasi Turussa?

Intervjuu Rakveres / Haastattelu Rakveressa (Marcus) 13.10.2016:

Mis tunne on käia Eestis vanaema juures? / Miltä tuntuu käydä Virossa isoäidin luona?

Internet:

#vigurivänt

<http://regiproject.weebly.com/>

<https://www.facebook.com/regiprojekt/>

<https://www.facebook.com/vigurivant/>

<http://www.turkuamk.fi/>

<https://www.tlu.ee/et/Rakvere-kolledz>

<http://www.viro-keskus.fi/>

<http://www.marebalticum.org/brehca/>

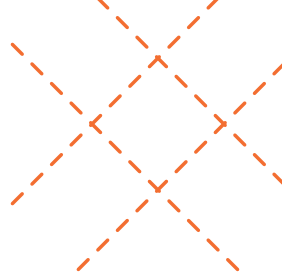

Reacting to Growing Immigration

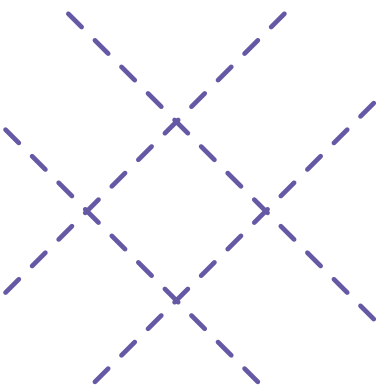
Strengthening social inclusion of
Estonian migrant families in Finland and Estonia

Märkmed
Muistiinpanoja

Märkmed
Muistilpanoja

Kuidas on elada uuel kodumaal? Mida teha, kui koduigatsus peale tuleb? Raamat “Vigurivända kaks kodumaad” on mõeldud eesti lastele ja nende peredele. Peategelane on Vigurivänt, aga oma osa on ka Turul ja Rakverel.

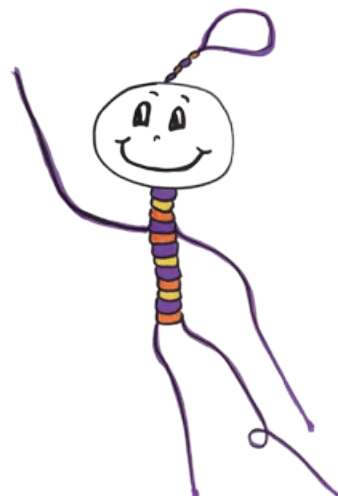
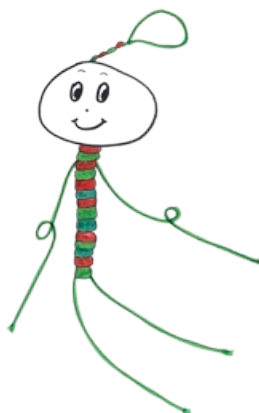
Raamat on valminud projekti REGI raames (REGI: Reacting to Growing Immigration – Strengthening social inclusion of Estonian migrant families in Finland and Estonia). Projekti eesmärgiks oli toetada töoga seotud Eesti siserändajaid ja nende peresid nii Eestis kui ka Soomes.

REGI-projekt kestis aastatel 2015–2017 ja seda viisid ellu koostöös Turu Rakenduskõrgkool, Eesti keskus Turus (Varsinais-Suomen Viro-keskus ry), MTÜ Läänemere tervislike linnade võrgustik ja Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledž. Projekti rahastas EU Interreg Central Baltic Programme 2014–2020.

Millaista on asua uudessa kotimaassa? Mitä tehdä jos koti-ikävä iskee? Viguriväntin kaksi kotimaata –kirja on tarkoitettu virolaisille lapsille ja heidän perheilleen. Kirjan pääosassa ovat Viguriväntin lisäksi Turku ja Rakvere.

Kirja on tehty osana REGI-projektia (Reacting to Growing Immigration – Strengthening social inclusion of Estonian migrant families in Finland and Estonia). Projekti tavoitteena oli tukea virolaisia työperäisiä maahanmuuttajia ja heidän perheitään sekä Virossa että Suomessa.

REGI-projekti toteutettiin vuosina 2015–2017 yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun, Varsinais-Suomen Viro-keskus ry:n, Itämeren alueen Terveet Kaupungit ry:n ja Tallinnan yliopiston Rakveren osaston kanssa. Projekti rahoitti EU:n Interreg Central Baltic 2014–2020 –ohjelma.

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund